

HRVATSKI VOJNIK

Broj 455 • 29. kolovoza 2014. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

ESKADRILA TRANSPORTNIH
HELIKOPTERA 93. zb HRZ-a I PZO-a
**U SLUŽBI SPAŠAVANJA
ŽIVOTA TIJEKOM
CIJELE GODINE**

HRZ I PZO
**PREZENTACIJA O STANJU
I RESURSIMA NAŠEG
ZRAKOPLOVSTVA**

HRVATSKO
VOJNO UČILIŠTE

**VJEŽBA
IMMEDIATE
RESPONSE 14**

ZAVRŠETAK COMMANDO OBULE

NAKON TISUĆA SATI VOJNIČKOG DRILLA POSTALI DIO

**COMMANDO
OBITELJI**

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X 0 3 5 1 4
9 77 133 01500003

SADRŽAJ

4 ZAVRŠETAK COMMANDO OBULE

Nakon tisuća sati vojničkog *drilla* postali dio *commando* obitelji

9 OSRH

Zamjenik ministra obrane Azerbajdžana u posjetu RH

10 HRZ I PZO

Prezentacija o stanju i resursima našeg zrakoplovstva

12 VOJNOBAVEŠTAJNA BOJNA

Sportom do zahtijevanih sposobnosti

15 ESKADRILA TRANSPORTNIH HELIKOPTERA

93. ZB HRZ-a I PZO-a

U službi spašavanja života tijekom cijele godine

18 HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE

Vježba Immediate Response 14

20 VIJESTI IZ OSRH

23. obljetnica tragične pogibije branitelja Dalja

22 RAZGOVOR

Boris BLAŽEKOVIĆ, voditelj Izaslanstva Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini NATO-a

IMPRESSUM

Nakladnik:

**MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE
SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTV
ODJEL HRVATSKIH VOJNICH GLASILA I IZDAVAŠTVA**

Glavni urednik:

Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morph.hr)

Zamjenica glavnog urednika:

Vesna Pintarić (vpintar@morph.hr)

Urednici i novinari:

Leida Parlov (leida.parlov@morph.hr),

Prijevod:

Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com),

Fotograf:

Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com),

Grafička redakcija:

Petra Kostanjšak (petra.kostanjsak@morph.hr)

Lektura / korektura:

Gordana Jelavić (gordana.jelavic@yahoo.com), Andrea Pavlić

Tiskar:

Dubravka Marić (dmatic@morph.hr)

Fotograf:

Tomislav Brandt

Marketing i financije:

Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Adresa uredništva:

Predrag Belušić

Naklada:

Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Intergrafika TTŽ d.o.o., Bistranska 19, Zagreb

Adresa uredništva:

Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b,

10000 Zagreb, Republika Hrvatska

http://www.hrvatski-vojnik.hr, e-mail: hrvojnik@morph.hr

3000 primjeraka

Naslovnici snimio Davor KIRIN

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2014.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

24 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE

Primopredaja četvrtog JHSV-a

28 RATNA MORNARICAPrecizni ubodi *Super Stršljena***33 KOPNENA VOJSKA**

Radari za protutopničku paljbu (I. dio)

38 VOJNI PRORAČUNI

Globalna izdvajanja za obranu

42 PODLISTAK

Bitka kod Solferina

47 VEKSIFOLOGIJA

Zastava 132. brigade HV-a

48 MULTIMEDIJA

Najbrži router na svijetu?

50 DUHOVNOST

Rođenje Marijino - početak boljeg svijeta

28 **RATNA MORNARICA** **29**

PRECIZNI UBODI
SUPER STRŠLJENA

Naime Rito je američki predsjednik Barack Obama 7. kolovozat održao akcije protiv snaga ISIL-a u Iraku, već je uslijedilo dana američka ratna mornarica i vojna letjelica F/A-18 Hornets učinila precizne ubode na teritoriju IS-a. Uz pomoć aviona Boeing F/A-18 Hornets i najnovijih objektnih raketnih sistema avionice USS George Bush, u nastavku objašnjeno niznje karakteristike koje ih čine pogodnim oružjem za tijesne operacije.

38 **VOJNI PRORAČUNI** **39**

GLOBALNA IZDVAJANJA
ZA OBRANU

ŠTAPSKO-MJERUNJANI INSTITUT ZA MIRNA ISTRAŽIVANJA ISTOČNOG INTERNACIONALNOG MIRNOG RAZVJEDNIČKOG INSTITUTA - SRIPI i SVRŠP JE REDOVITOM ČUVIĆEVOG OBRAVENJENOM SREDINOM SRPSKA DIOGRAMIĆA POKLANJE U VLOZU PODRŠKU SA 51.2 MILIJUNA SUTRA

UVODNIK

Tisuće sati vojničkog drilla, borbe uma i tijela. Izdržati ili ne. Doći do kraja ili odustati... Šest mjeseci trajala je obuka kandidata za pripadnike Bojne za specijalna djelovanja. Samo njih sedam izdržalo je do kraja i postalo članom commando obitelji... U broju koji je pred vama pročitajte detaljnije o zadnjoj fazi commando obuke i polaganju prisege kojoj su polaznici kao krajnjem cilju težili svih ovih šest mjeseci...

Naši su reporteri pratili jedan od brojnih medicinskih letova koje posade transportnih helikoptera 93. zrakoplovne baze u Divuljima imaju gotovo svakodnevno. Zbog velikog broja turista, broj medicinskih letova tijekom ljeta u znacajnom je porastu i tada dežuraju dvije posade, dok je jedna u kućnom dežurstvu. Lete u svim vremenskim uvjetima, a njihovom požrtvovnošću spašeni su brojni životi...

Vojnaobavještajna bojna ima ustrojstvene cjeline kojima je jedna od zahtijevanih sposobnosti ubacivanje u područje operacije kopnenim, vodenim ili zračnim putem. Takve zadaće zahtijevaju dugotrajne hodnje s velikim opterećenjem prilikom kojih do izražaja dolazi dugotrajna izdržljivost, jer timovi koji se ubacuju u područje određenog obaveštajnog interesa, a posebno kopnenim putem, moraju imati sposobnost autonomije djelovanja do 14 dana i ubacivanja do 70 km. Razumljivo je kako te sposobnosti od timova zahtijevaju iznimnu psihofizičku pripremljenost... u ovom broju donosimo reportažu o kondicijskim pripremama pripadnike Bojne.

Vježba Immediate Response prvi se put istodobno provodi u dvije zemlje članice NATO-a, Hrvatskoj i Sloveniji, i u njoj sudjeluje 175 pripadnika OSRH na različitim zadaćama, od zapovjednih i stožernih dužnosti, do medicinskih timova na zemljištu. Cilj joj je uvježbavanje vojnog osoblja za provedbu operacija potpore miru s naglaskom na pružanje humanitarne pomoći i otklanjanje posljedica katastrofa...

Uredništvo

• ZAVRŠETAK COMMANDO OBUKE

NAKON TISUĆA SATI POSTALI DIO

Leida PARLOV, snimila Vesna PINTARIĆ

VOJNIČKOG DRILLA COMMANDO OBTELJI

TISUĆE SATI VOJNIČKOG DRILLA, IZOLACIJE, BORBE UMA I TIJELA. IZDRŽATI ILI NE. DOĆI DO KRAJA ILI ODUSTATI. PRZNATI, NE MOGU VIŠE. SVIH ŠEST MJESECI KOLIKO JE TRAJALA OBUKA BILO JE POBIJEDITI SAMOG SEBE ILI ODUSTATI. NJIH SEDMORICA KOJI SU DOŠLI DO KRAJA POBIJEDILI SU SAMI SEBE. IZ DANA U DAN, TJEDNA U TJEDAN, IZ MJESECA U MJESEC MORALI SU TRAŽITI OPRAVDANJE DA NASTAVE. NAKON SVEGA ISPLATILO SE POBIJEDITI I POSTATI ČLANOM COMMANDO OBTELJI...

Imaš dvije mogućnosti, ili odgovori na pitanja ili će se ovo produžiti. A što bih trebao kazati? Što si radio tamo gdje su te zarobili? Pa što hoćete da vam kažem? Samo odgovori i svi tvoji problemi su riješeni. Istuširat ćeš se, izaći na dan, na kavu s prijateljima. Vidjet ćeš ženu i djecu.

Jesi li gladan? Jesam. I to možemo riješiti. Zašto ste me zarobili? Bio si naoružan. Ni sam. Ma ne moj. A čije su ono puške? Nisam imao strelijivo.

Pušiš? Da. Dabit ćeš cigaretu odmah, samo odgovori...

Podrumska prostorija čiji debeli zidovi, mrok, hladnoća i ispitivač pod maskom lede krv u žilama. Zarobili su ga nakon što je sa svojim timom, njih sedam, dok su na Dinari stalno u pokretu, gladni, neispavani, neprekidno u neizvjesnosti, "ganjali" neprijatelja. Gdje su ga doveli ne zna, kao ni to koliko će trajati ispitivanje i što slijedi nakon toga. S povezom preko očiju, lisicama na rukama, samo u donjem vešu i čarapama oko njega se širio težak miris. Od nekupanja, znoja, vlage, mirisa divljine koja mu se uvukla u kožu, čarapa koje danima nije skidao. Petnaestak dana prije zarobljenja, u našoj priči zvat ćemo ga

Ivan, sa svojim timom od još šest ljudi proveo je na Dinari gdje su u posljednjoj fazi commando obuke - stalne operacije - ostavljali posljednje atome snage.

Što ste radili tamo na planini naoružani? Pa, tamo ima divljih životinja.

Ivan nikad nije bio na ovako teškoj provjeri.

A zašto onda niste nosili lovačku pušku? ne da se smesti ispitivač.

Reci tko te poslao i odmah ćeš dobiti cigaretu. Iz koje si postrojbe? Hoću li dobiti cigaretu ako kažem? **Da.** Izmišlja postrojbu. Dobiva cigaretu. **Mogu li popušti do kraja?**

Ne. Povuci dim. Moj Ivane, sve ćeš mi reći prije ili kasnije Imaš pola minute da mi kažeš tko te poslao i s kojim zadatkom. Broji u sebi. Ivane, ostalo ti je samo petnaest sekundi.....

Na područje operacije infiltrirani su kopnom kako bi uništili teroristička uporišta. Nisu imali ni dovoljno vremena svojim tijelima dati priliku da se uklope u novi okoliš, prilagode se zvukovima, mirisima, novom terenu. Izviđanje, mijenjanje pozicija, uništavanje neprijateljskog uporišta i na kraju izvlačenje do točke okupljanja. Uz sve to morali su preživjeti petnaestak dana s hranom do koje su uspijevali doći svaki treći, če-

■ ZAVRŠETAK COMMANDO OBUKE

SAMO DAN PRIJE ZAROBLJAVANJA NA CRVENOJ ZEMLJI TIJEKOM PRIPREMA ZA ZAVRŠNI NAPAD NA TERORISTIČKO UPORIŠTE...

Koliko ste noćas spavali?

Malo.

Koliko je to malo?

Jako malo. Možda sat i po do dva, ali ne u komadu.

Kad ste se zadnji put okupali?

Prije desetak dana.

Koliko često dobivate hrane?

Što se nas tiče prerijetko. Za instruktore prečesto.

A to je ?

Svakih tri do pet dana. Valjda kako zaslужimo.

Gotovo ste šest mjeseci na obuci.

Iskreno, jeste li u nekoj fazi obu-

ke imali točku pucanja. Kad ste mislili da ne ide dalje?

Prije ili kasnije svi to dožive. Međutim, dalje vas vuku ljudi s kojima ste na obuci. Svatko od nas vidi kad je onaj drugi u krizi. Sva muka, trud, znoj, uzaludan je ako u jednom trenutku kažete sebi ja dalje ne mogu. Ne znam koji bi to trebao biti razlog. Kad tijelo i ne može više, tjera vas psiha.

Svi morate djelovati kao tim. Slažete li se?

Da. Jedni na druge moramo računati. Isplati li se ovako iscrpljivati

tvrti dan. Jedino su vode imali koliko im je potrebno. Izgladnjelima, često su zmije bile spas.

Kontaktirali su jedino s instrukturima. Radiovezom. Dva puta dnevno kako bi dobili upute. Zapovjedi, hranu, vodu i streljivo ostavljali su im po kaševima. Imali su i satelitski telefon u slučaju nužde.

Cilj ovog dijela obuke bio je vidjeti koliko i kako su sposobljeni za izvršenje zadaća pod stresom, na nepoznatom terenu, u oskudnim logističkim uvjetima. Vrlo slično stvarnoj situaciji u kojoj se može naći pripadnik bilo koje specijalne postrojbe.

Cilj ovog dijela obuke bio je vidjeti koliko i kako su sposobljeni za izvršenje zadaća pod stresom, na nepoznatom terenu, u oskudnim logističkim uvjetima. Vrlo slično stvarnoj situaciji u kojoj se može naći pripadnik bilo koje specijalne postrojbe

timu. Vrlo slično stvarnoj situaciji u kojoj se može naći pripadnik bilo koje specijalne postrojbe.

Kontakt s instrukturima, onaj uživo, bio je samo kad bi došli provjeriti kako su pripremili sljedeću fazu operacije. Bili su to kratki odrešiti vojnički brifinzi. "Instruktore, to će biti malo teže. Do kaša ne možemo stići do pet sati." "Ne zanima me. Organizirajte se. Čekamo vas тамо," smireno odgovara instruktor. I stigli su. Spavali su dva do tri sata dnevno,

nikad u komadu, stalno pod progonom.

Sudbina je to svakog specijalca. Kad su uništili neprijateljsko uporište, do točke okupljanja izvlačili su se taktičkim kretanjem i trčanjem, naravno s trideset i više kilograma težine na sebi.

Na kraju su ih ipak zarobili i prevezli u zarobljenički kamp, a to je još jedna od situacija na koju svaki specijalac mora biti spreman. Trebali su steći iskustvo kako se ponašati u slučaju stvarnog zarobljavanja. A ispitivači u kampu nisu ih štedjeli. Nisu smjeli odati niti jedan podatak dok se specijalne snage koje su ostale na terenu ne izvuku. Nakon toga spašavaš samog sebe. Zarobljenički kamp, za jednog od njih bio je najgore iskustvo u životu.

No, dolazak na ovu obuku bila je njihova svjesna odluka. Kad bi pomisili da više ne mogu protiv vrućine, gladi, bolova u nogama, grčeva u mišićima... naprijed ih je tjerao bijes, inat. Kad su mislili da su došli do svoje granice, tijelima su snagom uma dokazivali da mogu izdržati više nego što su mislili da je moguće.

Na obuci prošle godine jedan od kandidata, kazali su nam instruktori, ispaio je samo četiri dana prije kraja. Kriteriji su kriteriji i od njih se ne može i ne smije odstupati, iako je instrukturima najteže kad nekom moraju reći da je to kraj. Nema više, nisi zadovoljio. Svi su instruktori prošli ovakve drilove, i to ne jednom.

da biste na kraju rekli ja sam commando?

Što se mene osobno tiče definitivno se isplati. Postajete dio elite, živite i radite s najboljima, ne samo u Hrvatskoj nego i u svijetu kroz razne oblike suradnje sa specijalcima iz drugih zemalja.

Što ćete prvo napraviti kad obuka završi?

Tuširanje, a onda sa suprugom i djecom na večeru i sladoled.

Što vam najviše nedostaje?

Čuti se s obitelji.

Znate li tko je pobijedio na Svjetskom nogometnom prvenstvu koje je završilo prije mjesec dana?

Ne znam.

Šalite se?

Ne. Imamo samo one informacije koje nam instruktori odluče dati.

Još jedna od situacija na koju svaki specijalac mora biti spremjan jest zarobljavanje. Trebali su steći iskustvo kako se ponašati u slučaju stvarnog zarobljavanja. Zarobljenički kamp, za jednog od njih bio je najgorje iskustvo u životu

Dolazak na ovu obuku bila je njihova svjesna odluka. Kad bi pomisili da više ne mogu protiv vrućine, gladi, bolova u nogama, grčeva u mišićima.... naprijed ih je tjerao bijes, inat. Kad su mislili da su došli do svoje granice, tijelima su snagom uma dokazivali da mogu izdržati više nego što su mislili da je moguće

2 ZAVRŠETAK COMMANDO OBUKE

Znaju kako se osjećaju, iskusili su napore kroz koje prolaze ali.... ako želimo dobiti pravog *commandos-a* nema popuštanja, osjećaji ne smiju nadvladati razum.

Kad su im nakon oslobođanja iz zatrobljeničkog kampa rekli da je to kraj i da su uspješno završili obuku, nisu vjerovali. Na početku su im kazali da će obuka trajati do 24. kolovoza, ali i to je bio dio scenarija. Tisuće sati vojničkog drila, izolacije, borbe umeri i tijela. Izdržati ili ne. Doći do kraja ili odustati. Priznati, ne mogu više. Svih šest mjeseci koliko je trajala obuka bilo je pobijediti samog sebe ili odustati. Njih sedmorica koji su došli do kraja, pobijedili su sami sebe. Iz dana u dan, tjedna u tjedan, iz mjeseca u mjesec morali su tražiti opravdanje da nastave. Nakon svega isplatilo se pobijediti i postati članom *commando* obitelji. ■

Prisega uz *commando* molitvu

Prigodna svečanost kojom je obilježen kraj Temeljne obuke za specijalna djelovanja BSD-a, održana je u vojarni "Josip Jović" u Udbini. Tradicionalno, pod okriljem noći, uz svjetlost baklji, sedmorica *commandos-a* izreklo je *commando* molitvu, a potom su im uručene diplome za uspješan završetak obuke.

Uz sadašnje, na Udbini su bili i nekadašnji pripadnici Bojne za specijalna djelovanja, brigadir u mirovini Werner Ilić ratni zapovjednik nekadašnjeg Središta gardijskog za specijalističku obuku dočasnika "Damir Tomljanović-Gavran" u Šepurinama i zamjenik zapovjednika

BSD-a bojnik Mirko Bošnjak.

"Ponosan sam na vas, znam da vam nije bilo lako", kazao im je brigadir Ilić te dodao kako ih može razumjeti samo onaj koji je prošao istu takvu obuku i izdržao do kraja kao što su to i ova sedmorica.

"Ušli ste u orbitelj *commandosa* u koju se ne ulazi preko veze nego mukotrpnim radom," kazao je čestitavši im na uspješnom završetku obuke zamjenik zapovjednika BSD-a bojnik Bošnjak te zahvalio i instrutorima koji su provodili obuku.

Bojnik Bošnjak, koji je i sam često bio na terenu te pratilo i nadzirao rad polaznika ocijenio je kako je ova obuka, koja se provodila po novom planu i programu, ispunila očekivanja:

"Izuzetno sam zadovoljan. Sve projekcije obuke su ostvarene i u svim segmentima su ispunjena naša očekivanja. Naravno, uvijek ima prostora za poboljšanje."

Foto: T. Brandt

ZAMJENIK MINISTRA OBRANE AZERBAJDŽANA U POSJETU RH

Zamjenik ministra obrane Republike Azerbajdžan general-bojnički maz Garayev, koji je ujedno i načelnik Glavne uprave za logistiku bio je u posjetu Republici Hrvatskoj od 24. do 27. kolovoza. U izaslanstvu su bili i pukovnik Qilman Imanov, zamjenik

načelnika Uprave za naoružanje i bojnički maz Asadbayli.

General Garayev se susreo s načelnikom GSOSRH generalom zborom Dragom Lovrićem, a potom je imao radni sastanak s brigadnim generalom Darkom Pintarićem, načelnikom

Sektora za naoružanje u Ministarstvu obrane Republike Hrvatske. Posjetio je također Agenciju "Alan" gdje je razgovarao s Ivicom Nekićem, predsjednikom Uprave.

General Garayev posjetio je tvrtke DOK-ING, GEOFOTO i IN2 u Za-

grebu, HS PRODUKT u Karlovcu, ŠESTAN-BUSCH u Prelogu i ĐURO ĐAKOVIĆ u Slavonskom Brodu. Tvrte su predstavile svoje proizvode za kojima postoji interes Oružanih snaga Republike Azerbajdžan.

OJI

PRISEGA 13. NARAŠTAJA ROČNIKA

U Središtu za temeljnu obuku (STO) Hrvatske kopnene vojske u Požežu, 23. kolovoza, održana je svečana prisega 13. naraštaja ročnika na dragovoljnem služenju vojnog roka. Svečanu prisegu položilo je 374 dragovoljnog ročnika, od kojih je i 37 ročnica.

Polaganju prisegе nazočio je izaslanik ministra obrane i načelnika Glavnog stožera OSRH, načelnik Stožera i zamjenik zapovjednika HKoV-a brigadni general Mladen Fuzul, kao i drugi predstavnici OSRH, grada Požege i Požeško-slavonske županije, te udruga proisteklih iz

Domovinskog rata. General Fuzul čestitao je ročnicima na položenoj svečanoj prisegi, te je, između ostalog, u svom obraćanju ročnicima istaknuo da je prisega koju su dali, obećanje da će štititi Republiku Hrvatsku u svim okolnostima ugroze demokratskog poretka, te slobodu i jednakost svih građana Republike Hrvatske. Zaključio je da očekuje od ročnika odgovornost, ozbiljnost, predanost i zalaganje kod izvršenja svih postavljenih zadaća. Roditeljima ročnih vojnika poručio je da će OSRH svu snagu usmjeriti na dobrobit i sigurnost njihove djece, te da će svi pod jednakim uvjetima imati priliku dokazati se i uspjeti u odabranom vojnom pozivu. Nakon svečanosti general Fuzul je s ostalim gostima i uzvanicima obišao Taktičko-tehnički zbor opreme i naoružanja kojima se koriste pripadnici OSRH u zemlji i u međunarodnim vojnim operacijama i misijama. U dvanaest naraštaja dragovoljnog služenja vojnog roka program obuke završilo je 3555 ročnika. Završetak obuke ročnika planiran je 2. listopada.

OJI

Dosad je s remonta Hrvatskoj isporučeno devet aviona, od čega je pet u upotrebi. Polovinom rujna očekuje se dolazak desetog aviona, a do kraja godine i preostala dva aviona. Cijena remonta i modernizacije kreće se oko 120 milijuna kuna

HRZ I PZO

Predsjednik RH i vrhovni zapovjednik OSRH Ivo Josipović 25. je kolovoza obišao Zapovjedništvo Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane u vojarni "Pukovnik Marko Živković" na Plesu, gdje je zapovjednik HRZ-a i PZO-a general-bojnik Dražen Ščuri za goste i predstavnike medija održao prezentaciju o stanju i resursima našeg zrakoplovstva.

"Vidjeli smo s kojim resursima zrakoplovstvo raspolaže, s kojim tehničkim kapacitetima i, naravno, ono što je najvažnije, da raspolaže s vrhunskim ljudima," kazao je predsjednik Josipović i naglasio da je to bila dobra prilika da javnost vidi da su materijalni resursi, iako nešto stariji, ipak dostatni da Hrvatska izvršava sve potrebne zadaće te da do 2024. godine ima zaštićeni zračni prostor. Predsjednik je istaknuo kako će se zalagati da Hrvatska zadrži sposobnost ratnog zrakoplovstva "bilo samostalno, što bi bilo najbolja opcija, bilo zajedno s nekim od partnera NATO saveza." Na pitanje novinara o razlozima pada MiG-a 21, rekao je da ne može improvizirati sa zaključcima. "Na sjednici Vijeća za obranu idući tjedan prvi će put biti prezentirani preliminarni rezultati. Pričekajmo rezultate istrage i onda ćemo moći reći je li riječ o tehničkoj, ljudskoj pogrešci ili o nepredviđenom događaju, sve opcije su otvorene," rekao je. Predsjednik je također, u pratinji ministra obrane Ante Kotromanovića i načelnika Glavnog stožera RH generala zbora Drage Lovrića, obišao Eskadrilu borbenih aviona, gdje se upoznao s tijekom remonta MiG-ova 21, a nakon toga je posjetio dežurni borbeni dvojac HRZ-a i PZO-a u sustavu zaštite zračnog prostora. Ministar obrane je na pitanje novinara o padu MiG-a

i odgovornosti za nesreću, ponovio da će pravodobno izvijestiti javnost kada izvješće bude gotovo. "Ja sam kao ministar napravio sve što sam mogao, i unatoč svemu, osigurao sam sredstva za modernizaciju i za produženje životnog vijeka borbene eskadrile," zaključio je ministar. Na prezentaciji se, među ostalim podacima o remontu zrakoplova i modernizaciji HRZ-a i PZO-a, moglo čuti kako je dosad s remonta Hrvatskoj isporučeno devet aviona, od čega je pet u upotrebi. Polovinom rujna očekuje se dolazak desetog aviona, a do kraja godine i preostala dva aviona. Cijena remonta i modernizacije kreće se oko 120 milijuna kuna. U zaključcima svoje prezentacije general Ščuri naglasio je kako je remont aviona kratkoročno rješenje te da do kraja 2016. mora postojati odluka kako će Hrvatska zaštititi svoj zračni prostor u budućnosti. Od opcija koje se nalaze pred Hrvatskom su samostalna zaštita zračnog prostora vlastitim snagama, zatim potpisivanje bilateralnih ugovora članica ili pak NATO-ova zaštita zračnog prostora. General Ščuri je tom prigodom rekao još jednu opciju. "Radi se o regionalnom razvoju sposobnosti. Taj način još nije zaživio u praksi, ali to je put koji zagovaraju OSRH i još neke zemlje u okolini," kazao je general Ščuri. Bit takvog smjera jest formiranje jedne zajedničke letačke posade s nekoliko zemalja u regiji, kao i zajedničkog središta za održavanje aviona i za obuku, a financiranje bi se dijelilo u skladu s resursima svake zemlje. Predsjednik Ivo Josipović je na kraju svog posjeta izjavio da dolazi vrijeme za odluku o budućnosti zrakoplovstva, a odluka se dosad odlagala kako bi se stekao najpogodniji trenutak i odabrala najbolja solucija s obzirom na proračunska sredstva. ■

MODERNIZACIJA I RAZVOJ

Uz remont aviona, u HRZ-u i PZO-u u tijeku je remont helikoptera u vrijednosti 83 milijuna kuna, kao i sklapanje ugovora sa ZTC-om za ovogodišnji remont još šest helikoptera u vrijednosti 47 milijuna kuna. Ove je godine također provedena modernizacija radarskog sustava FPS-117, a pregovara se i o nabavi aviona AT-802A, višenamjenskog aviona za padobransku obuku, medicinska prevozna i obalnu stražu. U bazi na Plesu gradi se nova infrastruktura - novi prostor za dežurni dvojac, prilazne ceste i prostori u vrijednosti 80 milijuna kuna, a troškove snosi Zračna luka Pleso za njima ustupljeno zemljište i objekte.

PREZENTACIJA O ST RESURSIMA NAŠ

Peta KOSTANJŠAK, snimio Tomislav BRANDT

Predsjednik Josipović se u Eskadrili borbenih aviona upoznao s tijekom remonta MiG-ova 21, a nakon toga je posjetio dežurni borbeni dvojac HRZ-a i PZO-a u sustavu zaštite zračnog prostora

U VOJARNI "PUKOVNIK MARKO ŽIVKOVIĆ" NA PLESU ODRŽANA JE PREZENTACIJA O STANJU I RESURSIMA NAŠEG ZRAKOPLOVSTVA. PREDSJEDNIK IVO JOSIPOVIĆ TOM JE PRIGODOM ISTAKNUO KAKO ĆE SE ZALAGATI DA HRVATSKA ZADRŽI SPOSOBNOST RATNOG ZRAKOPLOVSTVA "BILO SAMOSTALNO, ŠTO BI BILO NAJBOLJA OPCIJA, BILO ZAJEDNO S NEKIM OD PARTNERA NATO SAVEZA"

ANJU I EG ZRAKOPLOVSTVA

VOJNOOBAVJEŠTAJNA BOJNA

SPORTOM DO ZAHTIJEVANIH SPOSOBNOSTI

VOJNOOBAVJEŠTAJNA BOJNA IMA USTROJSTVENE CJELINE KOJIMA JE JEDNA OD ZAHTIJEVANIH SPOSOBNOSTI UBACIVANJE U PODRUČJU OPERACIJE KOPNENIM, VODENIM ILI ZRAČNIM PUTEM. TAKVE ZADAĆE ZAHTEJAVA DUGOTRAJNE HODNJE S VELIKIM OPTEREĆENJEM KOD KOJIH DO IZRAŽAJA DOLAZI DUGOTRAJNA IZDRŽLJIVOST, JER TIMOVI KOJI SE UBACUJU U PODRUČJE ODREĐENOG OBAVJEŠTAJNOG INTERESA, A POSEBNO KOPNENIM PUTEM, MORAJU IMATI SPOSOBNOST AUTONOMIJE DJELOVANJA DO 14 DANA I UBACIVANJA DO 70 KM. RAZUMLJIVO JE KAKO TE SPOSOBNOSTI OD TIMOVA ZAHTEJAVA IZNIMNU PSIHOFIZIČKU PRIPREMLJENOST...

Vojnoobavještajna bojna jedna je od najspremnejih postrojbi OSRH. Postigla je odlične uspjehe u sportskim vojnim disciplinama, kao što su prva tri mesta na orientacijskom trčanju, kao i ekipno, zatim u streljaštvu u disciplini s VHS puškom i rekordom streljane, prvo i treće mjesto na ovogodišnjem natjecanju za najspremnjeg pripadnika OSRH - Prvi za Hrvatsku

Goran ATLIJA, Fotoarhiva VoB-a

Vojnoobavještajna bojna je postrojba roda borbene potpore, ali zahtijevane tjelesne sposobnosti pripadnika svrstavaju je u kategoriju specijalnih postrojbi. U ovakvom se tipu postrojbi u razvoju tjelesnih sposobnosti posebna pozornost daje izgradnji izdržljivosti, kroz aerobnu i mišićnu izdržljivost, kako bi se izvođenje dugotrajnih zadataća postrojbe odvijalo bez poteškoća. Bojna provedbom funkcionalne aktivnosti koje uključuju trčanje i hodanje razvija mišiće nogu, a provedbom motoričkih aktivnosti mišiće ruku i ramenog pojasa, kao i leđa. Vrlo je važno za ovaku postrojbu razvijati upravo jakost nogu, ramenog pojasa i trupa zbog dugotrajnog hodanja i nošenje tereta. U svojem ustroju Vojnoobavještajna bojna ima ustrojstvene cjeline kojima je jedna od zahtijevanih sposobnosti ubacivanje u područje operacije kopnenim, vodenim ili zračnim putem. Takve zadaće zahtijevaju dugotrajne hodnje s velikim opterećenjem prilikom kojih do izražaja dolazi dugotrajna izdržljivost, jer timovi koji se ubacuju u područje određenog obavještajnog interesa, a posebno kopnenim putem, moraju imati sposobnost autonomije djelovanja do 14 dana i ubacivanja do 70 km. Razumljivo je kako te sposobnosti od timova zahtijevaju iznimnu psihofizičku pripremljenost. Od pripadnika ove postrojbe očekuje se da dođu prvi u područje operacije, kako bi stavili cilj pod nadzor i prikupljali obavještajne podatke, a područje napuste posljednji nakon procjene

VOJNOOBAVJEŠTAJNA BOJNA

uništenja cilja. Vojnoobavještajna bojna provodi planski razvoj tjelesnih sposobnosti usmjerenih prema zadaćama postrojbe. Kako je zadaća VoB-a stvaranje obavještajnih modula, te pružanje obavještajne potpore manevarskim i specijalnim snagama, spomenute sposobnosti zasigurno su najzahtjevниje upravo u ovoj postrojbi. Postrojba provodi svakodnevno tjelesne pripreme, od individualnih do organiziranih priprema svih njezinih sastavnica. Jednom tjedno je trčanje, a jedanput mjesечно kondicijska hodnja. Ovi oblici razvijanja funkcionalnih sposobnosti kod pripadnika, osim samih sposobnosti, razvijaju i timski rad, koheziju, povjerenje i poznавање zajedничких mogućnosti. Cilj koji je postrojba postavila kao standard koji treba ispuniti svaka od sastavnica postrojbe jest trčanjem svladati zadani dionicu od 10 km, a hodnjom dionicu od 24 km u borbenoj opremi s naprtnjačom. Potrebno je posebno naglasiti kako u ovoj postrojbi sve sastavnice posjeduju visoku razinu sposobnosti bilo da su pripadnici zapovjedništva ili njezinih ustrojstvenih cjeli-

na, a što se ogleda i sudjelovanjem na raznim sportskim natjecanjima. Primjer je natjecanje Prvi za Hrvatsku kada su u timu koji je predstavljao postrojbu bila i dva pripadnika potporne cijeline. Sagledavajući rezultate u proteklom tromjesečnom razdoblju vidljivo je kako je Vojno obavještajna bojna jedna od najspremnijih postrojbi OSRH. Postrojba je postigla odlične uspjehe u sportskim vojnim disciplinama, kao što su prva tri mesta na orientacijskom trčanju, kao i ekipno, zatim u streljaštvu u disciplini s VHS puškom i rekordom streljane, prvo i treće mjesto na ovogodišnjem natjecanju za najspremnijeg pripadnika OSRH - Prvi za Hrvatsku.

Jedan od važnih čimbenika razvoja tjelesnih sposobnosti zasigurno su vođe na svim razinama ove postrojbe, u planiranju, provedbi, davanjem osobnog primjera i motiviranja. Vrednovanje rada je nezabilazni čimbenik u svim oblicima rada, pa tako i u razvoju tjelesnih sposobnosti u postrojbi. Ono se provodi propisanim provjerama te standardima koji su proistekli

iz zahtijevanih sposobnosti na samoj razini postrojbe. Sukladno smjernicama načelnika Glavnog stožera OSRH o uspostavljanju mjerljivih kriterija vrednovanja na svim razinama funkcioniranja proistekli su standardi na razini postrojbe. Iz smjernica je vidljivo da vođe na svim razinama moraju uspostavljati mjerljive kriterije vrednovanja u svim oblicima rada, kako bi svi pojedinci i postrojbe bili pravilno i adekvatno ocijenjeni. Na temelju mjerljivih kriterija Bojna vrednuje najbolje pojedince i cjeiline postrojbe.

Usmjerenošć postrojbe prema zadaći kao temeljnoj vodilji u obuci, te razvoju tjelesnih sposobnosti koje podupiru dostizanje zahtijevanih sposobnosti, ključne su za uspjeh u izvršenju svih zadaća. Ta-

kav pristup u radu je vidljiv provedbom zahtjevnih, rizičnih i posebnih oblika obučavanja, kao što su padobranstvo, ronjenje, alpinizam, ali i svi ostali oblici taktičke obuke u teškim zemljишnim i vremenskim uvjetima. Provedba ovih oblika obučavanja od svakog pripadnika zahtijeva odličnu pripremu i zadržavanje optimalne razine tjelesne spremnosti kako ne bi došlo do ozljeđivanja. Upravo se zbog toga daje veliko značenje tjelesnim pripremama s ciljem provedbe sigurne obuke s kojom je Vojnoobavještajna bojna iznimno zadovoljna. Moto Vojnoobavještajne bojne koji opravdava ovakav razvoj tjelesnih sposobnosti, te sportske uspjehe glasi: NE ŽELIMO SE USPOREĐIVATI S DRUGIMA, ŽELIMO DA SE DRUGI USPOREĐUJU S NAMA! ■

Postrojba svakodnevno provodi tjelesne pripreme od individualnih priprema do organiziranih priprema svih njezinih sastavnica. Jednom tjedno je trčanje, a jedanput mjesечно kondicijska hodnja. Ovi oblici razvijanja funkcionalnih sposobnosti kod pripadnika, osim samih sposobnosti, razvijaju i timski rad, koheziju, povjerenje i poznавање zajedничких mogućnosti. Cilj koji je postrojba postavila kao standard treba ispuniti svaka od sastavnica postrojbe, a to je trčanjem svladati zadani dionicu od 10 km, a hodnjom dionicu od 24 km u borbenoj opremi s naprtnjačom

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

**ESKADRILA TRANSPORTNIH
HELIKOPTERA 93. ZB HRZ-A I PZO-A**

U 24-SATNOM SU DEŽURSTVU. OD DOBIVANJA POZIVA DO POLIJETANJA TREBA IM PETNAESTAK MINUTA. U LJETNIM MJESECIMA TIJEKOM DANA DEŽURAJU DVIJE POSADE DOK JE JEDNA U KUĆNOM DEŽURSTVU. NOĆU DEŽURA JEDNA POSADA. KAD TELEFON ZAZVONI, NIKAD NE ZNATE O KAKVOM JE LETU I KOJOJ ZADAĆI RIJEČ. MORATE BITI SPREMNI NA SVE. SVAKI JE LET DRUKČIJI. CIJELO VRIJEME STE U PRIPRAVNOSTI. KOLIKO ĆE VREMENA PROĆI DO SLJEDEĆEG POZIVA, NIKAD SE NE ZNA....

U SLUŽBI SPAŠAVANJA ŽIVOTA TIJEKOM CIJELE GODINE

ESKADRILA TRANSPORTNIH HELIKOPTERA 93. ZB HRZ-A I PZO-A

Zahvaljujući brzoj reakciji posada transportnih helikoptera 93. zb smještenih u Divljama spašeni su brojni ljudski životi. U službi spašavanja života su tijekom cijele godine, a najviše medicinskih letova ima ljeti kad i po tri, četiri puta dnevno idu na intervencije i jedini su spas životno ugroženim pacijentima. Najviše medicinskih letova je prema srednje i južnodalmatinskim otocima.

U nepunih osam mjeseci ove godine imali su 291 intervenciju hitnog medicinskog zbrinjavanja, pri čemu su u 849 letova i 319 sati provedenih u zraku prevezli 329 pacijenta (50 stranih turista) te više od 600 pratećeg osoblja (stalni medicinski timovi, roditelji i obitelji stradalih, pripadnici Hrvatske gorske službe spašavanja). U 24-satnom su dežurstvu. Od dobivanja poziva do polijetanja treba im petnaestak minuta. U ljetnim mjesecima tijekom dana dežuraju dvije posade dok je jedna u kućnom dežurstvu. Noću dežura jedna posada. No, ako treba angažirati i dodatne posade i to se rješava. Uglavnom, nerješivih situacija nema, kazao nam je zamjenik zapovjednika Eskadrile transportnih helikoptera satnik Stjepan Jović koji nas je dočekao u Divljama. Dežurstvo mu se polako bližilo kraju. Bio je to jedan od mirnijih dana. Imao je samo dvije medicine na Korčuli i Visu. U oba slučaja se radilo o nastrandanim stranim turistima. Pojašnjava kako su dvije trećine prevezeni osoba tijekom srpnja i kolovoza strani turisti. U Eskadrili je devet godina, a na koliko je već medicinskih letova bio ne broji. Prestao je nakon 200-tog. Svaki medicinski let, koji god bio u nizu, pokušava napraviti što sigurnije i brže. "Uvijek nastojimo napraviti sve da bismo skratili put, i što brže i sigurnije dovezli pacijenta u medicinsku ustanovu," kaže satnik Jović. Tijekom leta u

Bojnik Stjepan Stepić je nedavno prevozio devetogodišnjeg dječaka kojeg je ugrizao poskok. To je kaže bilo iznimno dramatično i stresno jer su im, čim su dobili zahtjev za taj let, kazali kako prevoze dječaka koji je životno ugrožen. "Letjeli smo na Hvar najvećom dopuštenom brzinom. Čekali su nas. Dječak je ležao bez svijesti. Lice i prsa bili su mu krvavi. Suze, plać roditelja. Tijekom cijelog leta medicinski tim i liječnici iz splitske bolnice bili su u kontaktu. Preko kontrole leta davali su im upute koji liječnici dječaku, pratili situaciju. Na Firulama smo bili za manje od deset minuta unatoč iznimno jakom vjetru. Dali smo sve od sebe. Pratio sam vijesti i laknulo mi je kad sam čuo da je dječaku dobro. Bilo mi je dragو što je tome pridonijela i moja posada," prisjeća se Stepić

helikopteru je tim splitske hitne medicinske pomoći koji skrbi o pacijentu i koji su specijalizirani za medicinski transport zračnom. Koordinacija s njima je vrlo bitna i način leta često ovisi o njihovim uputama. "Nekad je lakše ako ne znate u kakvom je stanju pacijent. Ako znate da prevozite ozlijedeno dijete, ili da su unesrećeni doživjeli tešku prometnu nesreću, ako vidite krv, ozljede... ne možete biti bez emocija. Ne možete se naviknuti na to. Potreves vas. Zadovoljni ste kad nakon takvih situacija znate da je sve na kraju dobro prošlo. Da su životi spašeni," kaže Jović.

Uz to što je posao i pilota i tehničara kod medicinskih letova stresan, ljeti visoke temperature u kabini, zimi u pravilu loši meteouvjeti, moraju se znati nositi i s raznim drugim situacijama. Tako se Joviću prije nekoliko tjedana dogodilo da pacijentica nije htjela ući u helikopter jer se boji letenja. Posada tada mora let učiniti koliko god je moguće mirnijim jer svaka nagla promjena u helikopteru kod pacijentica stvara dodatni stres. Nije lako ni tehničarima letačima koji osiguravaju mjesto slijetanja. Helikopter je sam po sebi atrakcija, svi mu žele prići što bliže, a za one koji ne poznaju pravila kretanja oko helikoptera to može biti opasno.

"No, uvijek nastojimo pacijente i medicinski tim izolirati od onog što mi proživljavamo. To im ne treba," kaže Jović dok se priprema za predaju dežurstva novoj posadi.

NIKAD SE NE ZNA KAD ĆE SLJEDEĆI POZIV ZA HITNI LET...

U noćnoj smjeni bio je bojnik Stjepan Stepić zapovjednik 2. letačkog voda u Eskadrili transportnih helikoptera. Odmah nakon dolaska provjerava koji su helikopteri u dežurstvu, opremu, meteo-

situaciju, iluminaciju mjeseca... Kratak brifing s posadom. "Kad telefon zazvoni, nikad ne znate o kakvom je letu i kojoj zadaći riječ. Morate biti spremni na sve. Svaki let je drukčiji. Cijelo vrijeme ste u pripravnosti. Kad zazvoni mobitel, uzimate opremu i idete prema helikopteru gdje već čekaju tehničari letači. Nikad ne znate što vas čeka." Fokusiran je prije svega na sigurno izvršenje zadaće i svih elemenata leta. No, ponekad je teško ostati hladan profesionalac. Bojnik Stepić je nedavno prevozio devetogodišnjeg dječaka kojeg je ugrizao poskok. To je kaže bilo iznimno dramatično i stresno jer su im, čim su dobili zahtjev za taj let, kazali kako prevoze dječaka koji je životno ugrožen. "Letjeli smo na Hvar najvećom dopuštenom brzinom. Čekali su nas. Dječak je ležao bez svijesti. Lice i prsa bili su mu krvavi. Suze, plać roditelja. Tijekom cijelog leta medicinski tim i liječnici iz splitske bolnice bili su u kontaktu. Preko kontrole leta davali su im upute koji liječnici dječaku, pratili situaciju. Na Firulama smo bili za manje od deset minuta unatoč iznimno jakom vjetru. Dali smo sve od sebe. Pratio sam vijesti i laknulo mi je kad sam čuo da je dječaku dobro. Bilo mi je dragо što je tome pridonijela i moja posada," prisjeća se Stepić. To mu je bila samo jedna od nekoliko intervencija tog dana kad je temperatura u kabini dosezala i 42 stupnja. No, napominje kako se sa svim situacijama dobro nose zbog dobre obučenosti i iskustva, ali i neprekidnog učenja koje je, ističe, njihova profesionalna odgovornost. "Medicinski letovi kao i druge aktivnosti koje provodimo s ciljem pomoći stanovništvu naše su mirnodopske zadaće". Bila je to jedna od rijetkih noći bez intervencije. No, ujutro su oko 8 sati zazvonili su mobiteli. Hvar. Pro-

"Nama je važno da znamo kakvo je stanje pacijenta. Je li bitna brzina ili mirnoća leta, odnosno da letimo što je mirnije moguće. Ima i pacijenata čije ozljede, ako je primjerice u pitanju ronilac, zahtijevaju let na manjoj visini. Dakle, sve ovisi o stanju pacijenta čemu i prilagodavamo let," ističe zamjenik zapovjednika Eskadrile transportnih helikoptera satnik Stjepan Jović

metna nesreća. Ozlijedeno četvero stranih turista. Posada helikoptera i medicinski tim čija je oprema cijelo vrijeme u helikopteru odmah su krenuli. Na sreću nije bilo za život opasnih ozljeda. Nakon povratka s Hvara na stajanici je čekalo zemaljsko osoblje - tehničari koji su odmah nakon slijetanja započeli s poslijeletnim pregledom helikoptera, punjenjem goriva... Posada i medicinski tim kratko izmjenjuju dojmove. Koliko će vremena proći do sljedećeg poziva, nikad se ne zna. ■

U nepunih osam mjeseci ove godine imali su 291 intervenciju hitnog medicinskog zbrinjavanja, pri čemu su u 849 letova i 319 sati provedenih u zraku prevezli 329 pacijenta (50 stranih turista) te više od 600 pratećeg osoblja (stalni medicinski timovi, roditelji i obitelji stradalih, pripadnici Hrvatske gorske službe spašavanja)

SATNIK ANTE SINIŠA KOZINA, ZAPOVJEDNIK ESKADRILE TRANSPORTNIH HELIKOPTERA 93. ZB HRZ-a I PZO-a

Od dobivanja poziva do odlaska na zadataču posadi treba u prosjeku petnaestak minuta. Inače naša dnevna spremnost je pola sata, a noćna sat vremena. Posade su brze i predane svom poslu jer znaju da spašavaju ljudske živote.

Uz medicinske letove sudjelujete i u gašenju požara te akcijama traganja i spašavanja. Kako, pogotovo ljeti, uspijevate rasporediti snage?

Da. Ljeti je broj medicinskih letova znatno veći što i ne čudi jer ima mnogo turista i stranih i domaćih na našim otocima pa samim time i više ozlijedjenih. U dežurstvu smo 24 sata zajedno s medicinskim timom hitne medicinske pomoći iz Splita s kojima imamo odličnu profesionalnu suradnju. Medicinski letovi su najviše zastupljeni u našim aktivnostima kojima je cilj pomoći civilnom stanovništvu.

Iako medicinskih letova ima tijekom cijele godine, oni ljeti nekako dolaze u prvi plan?

Da. Ljeti je broj medicinskih letova znatno veći što i ne čudi jer ima mnogo turista i stranih i domaćih na našim otocima pa samim time i više ozlijedjenih. U dežurstvu smo 24 sata zajedno s medicinskim timom hitne medicinske pomoći iz Splita s kojima imamo odličnu profesionalnu suradnju. Medicinski letovi su najviše zastupljeni u našim aktivnostima kojima je cilj pomoći civilnom stanovništvu.

Koliko vremena treba posadi za polijetanje od dobivanja poziva za intervenciju?

Cesto ističete važnost koordinacije sa svima koji sudjeluju u nekoj intervenciji. Što je sa suradnjom pilota i tehničara?

Piloti i tehničari moraju biti kao jedna mala obitelj. Moramo imati povjerenja jedni u druge. U nekim rizičnim situacijama piloti se mogu osloniti jedino na tehničare letače i njihovu procjenu i moraju im vjerovati. Da bismo uspješno obavili zadaču u helikopteru moramo biti svi isti, nema odnosa podređenog i nadređenog. Tako se možemo ponašati izvan helikoptera.

Osim zadaća koje smo spomenuli, u Eskadrili se provodi i dosta obučnih aktivnosti. Angažirani ste i u misiji KFOR na Kosovu, a bili ste i na poplavljениm područjima u BiH. Tako je. Svakodnevno iz drugih grana OS-a dobivamo zahtjeve za potporu u njihovim obučnim aktivnostima. Tu su i obuke koje provodimo s civilnim strukturama s kojima radimo medicinske letove i akcije traganja

i spašavanja. Sudjelujemo i u misiji KFOR, a bili smo i angažirani u operaciji ISAF u Afganistanu.

U Bosni i Hercegovini smo bili u akcijama traganja i spašavanja na poplavljjenim područjima. S nama su kao letači spašavatelji bili pripadnici BSD-a i tu je u punom smislu došlo do izražaja sve ono što tijekom godine zajednički uvježbavamo. Pokazali su iznimnu profesionalnost. Nije bilo lako, akcije spašavanja bile su komplikirane. No, pokazalo se i tada da uigrana ekipa mnogo toga može napraviti.

Prošle je godine Eskadrila transportnih helikoptera upravo za angažman u spašavanju života dobila i priznanje Ponos Hrvatske. Ponosni smo na to priznanje i to je samo jedna od potvrda da dobro radimo. Jedna od naših najvažnijih zadaća u miru upravo je pomoći civilnom stanovništvu i radimo sve kako bi se svi u Hrvatskoj, gdje god se nalazili, osjećali sigurnima.

Vježba se provodi četvrtu godinu za redom, domaćin je dosad bila Republika Hrvatska, a ove se godine prvi put vježba istodobno provodi u dvije zemlje članice NATO-a, u Republici Sloveniji i Republici Hrvatskoj

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE

VJEŽBA SE PRVI PUT ISTODOBNO PROVODI U DVIE ZEMLJE ČLANICE NATO-a, HRVATSKOJ I SLOVENIJI, I U NJOJ SUDJELUJE 175 PRIPADNIKA OSRH NA RAZLIČITIM ZADAĆAMA, OD ZAPOVJEDNIH I STOŽERNIH DUŽNOSTI, DO MEDICINSKIH TIMOVA NA ZEMLJIŠTU. CILJ JOJ JE UVJEŽBAVANJE VOJNOG OSOBLJA ZA PROVEDBU OPERACIJA POTPORE MIRU S NAGLASKOM NA PRUŽANJE HUMANITARNE POMOĆI I OTKLANJANJE POSLJEDICA KATASTROFA...

IMMEDIATE RESPONSE 14

U vojarni Hrvatskog vojnog učilišta "Petar Zrinski" 17. je kolovoza kratkom svečanom otvorenja međunarodna vojna vježba Immediate Response 14.

Vježbu, koja traje do 30. kolovoza, zajednički organiziraju Zapovjedništvo Američke kopnene vojske za Europu (USAREUR), te oružane snage Republike Hrvatske i Republike Slovenije. Održavat će se na tri lokacije: simulacijski računalno podržani dio u simulacijskim središtima u Zagrebu i Postojni (Slovenija), a vježba na zemljisu na slovenskom vojnem poligonu "Poček". Vježba se prvi put istodobno provodi u dvije zemlje članice NATO-a. Cilj joj je uvježbavanje vojnog osoblja za provedbu operacija potpore miru s naglaskom na pružanje humanitarne pomoći i otklanjanje posljedica katastrofa. Uz organizatore u vježbi

sudjeluju i predstavnici Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Danske, Kosova, Mađarske, Makedonije i Ujedinjenog Kraljevstva, ukupno oko 1000 sudionika. Dio vježbe Immediate Response 14 koji će se provesti u Simulacijskom središtu Zapovjedništva za obuku i doktrinu Hrvatske kopnene vojske bit će fokusiran na uvježbavanje stožera multinacionalne brigade u provedbi humanitarnih operacija, kao što su sanacija terena, izgradnja i popravak prometnica, izgradnja kampova, pročišćavanje vode, organizacija i zaštita konvoja za dostavu humanitarne pomoći, uništavanje eksplozivnih sredstava i drugo.

Pripadnici OSRH, njih 175, u vježbi imaju različite zadaće, od zapovjednih i stožernih dužnosti, do medicinskih timova na zemljisu. Potonji uvježbavaju i obučavaju se za praktične radnje zbrinjavanja stradalih u prirodnim katastrofama.

**Direktor vježbe,
zapovjednik
Gardijske oklopno-
mehanizirane brigade
HKoV-a brigadni ge-
neral Siniša Jurković
naglasio je da vježba
pridonosi stabilnosti
i sigurnosti regije, te
podizže razinu povje-
renja među državama**

Na otvorenju vježbe u Republici Hrvatskoj postrojenim sudionicima u vojarni "Petar Zrinski" obratio se njezin direktor, zapovjednik Gardijske oklopno-mehanizirane brigade HKoV-a brigadni general Siniša Jurković. Uputivši pozdrave načelnika GS OSRH generala Drage Lovrića i zapovjednika HKoV-a general-pukovnika Dragutina Repinca, Jurković je naglasio da se Immediate Response 14 održava u dvije zemlje i da prvi put obuhvaća razinu brigade. Među glavnim ciljevima vježbe general je istaknuo obuku osoblja u procesu planiranja i procedurama na razini brigade i bojni, kao i podizanje razine interoperabilnosti. Ipak, ključno je što vježba pridonosi stabilnosti i sigurnosti regije, te podiže razinu povjerenja među državama, zaključio je Jurković. ■

Osnovna namjera jest prikazati kako oružane snage zemalja regije mogu zajednički odgovoriti na moguću krizu u regiji, uvježbati zajedničku reakciju i poboljšati interoperabilnost u pružanju pomoći susjedima

Napisao i snimio Domagoj VLAHOVIĆ

Foto: USAREUR

Vježba Immediate Response je fokusirana na suradnju savezničkih i partnerskih oružanih snaga, ali su u njoj uključeni i predstavnici civilnih organizacija nadležnih u operacijama odgovora na krizne situacije

Vježba Immediate Response je u prethodne tri godine bila, uz suorganizaciju USAREUR-a, održavana isključivo u Hrvatskoj. Prvi put, 2011. godine, bila je kombinacija stožerne računalno podržane (Simulacijsko središte ZOD-a) i terenske vježbe (poligon "Eugen Kvaternik"), 2012. bila

je isključivo terenska, održana na spomenutom poligonu, a u izdanju 2013. bila je riječ isključivo o stožernoj računalno podržanoj vježbi. Ovogodišnje izdanje donosi suorganizaciju sa Slovenijom, ali i povratak na kombinaciju računalne stožerne i terenske vježbe.

U slovenskoj vojarni u Vipavi medicinski djelatnici vojski SAD-a, Slovenije, Danske i Hrvatske čine jedinstveni tim i u okviru vježbe po zajedničkim procedurama rade u poljskoj bolnici Role 2 USAREUR-a

Foto: Slovenska vojska

Prezentacija vježbe Immediate Response 14 za uvažene goste i medije održana je 27. kolovoza u Hrvatskom vojnom učilištu. Među gostima na prezentaciji bili su direktor Glavnog stožera OSRH general-bojnik Mate Pađen, zamjenik zapovjednika HKoV-a brigadni general Mladen Fuzul, zapovjednik ZOD-a brigadni general Blaž Beretin, zamjenik ravnatelja HVU-a komodor Tihomir Erceg te general-bojnik Drago Matanović.

PREZENTACIJA VJEŽBE

Usporedno s onom u Zagrebu održana je prezentacija i u Postojni. Dvije lokacije bile su povezane videokonferencijskom vezom. Uz sudionike vježbe prezentaciji u Sloveniji je nazočio i predsjednik Republike te vrhovni zapovjednik Slovenske vojske Borut Pahor, koji je istaknuo važnost vježbe za međunarodnu suradnju. O tehničkim detaljima i samoj provedbi vježbe govorili su njegini ko-direktori: američki brigadir Jeffrey Meeker i slovenski brigadni general Miha Škerbinc javili su se iz Postojne, dok se iz Zagreba gostima u oba simulacijska središta kao ko-direktor obratio brigadni general Siniša Jurković. Potom su uzvanici obišli radne točke u Simulacijskom središtu i upoznali se s detaljima ovogodišnje vježbe.

U izjavi za medije nakon prezentacije general Pađen je istaknuo da je zapovjedna razina vježbe Immediate Response svake godine sve

viša, te da je ona u 2014. dobila novi oblik zahvaljujući uključivanju Slovenije u organizaciju. Najbitnije je što snage svih zemalja provjeravaju svoj zajednički rad kroz scenarij u realnom vremenu i što su iskustva sudionika vrlo pozitivna. Intencija je da se suradnja razvija i u nadolazećem razdoblju, zaključio je Pađen.

Brigadni general Jurković naglasio je da Immediate Response promovira regionalnu sigurnost i stabilnost, te povjerenje i prijateljstvo među uključenim nacijama. Nadalje, ona dokazuje postojeću razinu interoperabilnosti, ali je i poboljšava, te uskladije procedure koje stožeri trebaju izvršavati u zajedničkim akcijama i operacijama.

VIJESTI IZ OSRH

23. OBLJETNICA TRAGIČNE POGIBIJE BRANITELJA DALJA

U Dalju je obilježena 23. obljetnica tragične pogibije pripadnika Policijske postaje Dalj, jednog od najtragičnijih događaja Domovinskog rata. Izaslanstvo Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" položilo je vijence i zapalilo svijeće ispred Spomen-ploče dvadesetoricu poginulih policijskih službenika koji su herojski izgubili život u obrani svoje domovine. Prisjetimo se, 1. kolovoza 1991. srpski pobunjenici su uz pomoć JNA napali policajce, gardiste i pripadnike civilne zaštite koji su se nalazili u zgradama policije. Nakon gotovo desetosatne

opsade, napadima iz pješačkog i tenkovskog naoružanja, neprijatelj zauzima postaju. Oni koji nisu poginuli tijekom opsade, ubijeni su odmah nakon zauzimanja postaje. Ubijeno je 20 policajaca, 15 pripadnika Zbora narodne garde i četiri pripadnika civilne zaštite. Ovo je stradanje označilo i početak egzodusu tisuća hrvatskih civila iz Aljmaša, Dalja i Erduta pred srpskim paravojnim postrojbama. Njihovo je progonstvo trajalo do okončanja mirne reintegracije Hrvatskog Podunavlja 15. siječnja 1998.

OJI

SPAŠAVANJE OSOBA IZ MORA

Zajednička vježba Obalne straže RH i Hrvatskog Crvenog križa "Simulacija spašavanja osoba iz mora" provedena je 13. kolovoza u akvatoriju otoka Visa. Uz posadu broda Obalne straže RH SB-73 "Faust Vrančić" na vježbi je sudjelovalo i šest pripadnika Hrvatskog Crvenog križa - Službe spašavanja života na vodi. Scenarijem zajedničke vježbe simulirano je zajedničko djelovanje nakon dojave o nesreći na moru, gdje na mjesto događaja u potragu i spašavanje kreću dva tima u gumenim brodicama, a za to vrijeme posada broda SB-73 priprema brod za prihvatanje i zbrinjavanje unesrećenih osoba. U skladu s procedurama i prioritetima spašavanja unesrećenih osoba, one su evakuirane na

brod gdje su prihvaćene i medicinski zbrinute. Spašeno je deset unesrećenih osoba od kojih je jedna osoba bila životno ugrožena. Pripadnici Hrvatskog Crvenog križa u sklopu uvežbavanja upoznati su s operativnim djelovanjem posade ophodnog broda Obalne straže RH i tehničkim mogućnostima broda, te su za vrijeme boravka na brodu modifcirali i uvežbavali tehnike spašavanja unesrećenih osoba iz mora i evakuaciju ugroženih osoba s opasnog područja, simulirajući realne situacije spašavanja prilikom operativnog djelovanja Obalne straže RH. Suradnja Obalne straže RH i Hrvatskog Crvenog križa nastaviti će se u usavršavanju spašavanja u pomorskim nesrećama. OJI

Foto: S. Paunović/M. Bašić

Posjet brazilskog broda Liberal HRM-u

Fregata Liberal Ratne mornarice Savezne Republike Brazil uplovila je 21. kolovoza u luku Gruž u službeni posjet Hrvatskoj ratnoj mornarici i gradu Dubrovniku. Posadu fregate, koja je u Dubrovniku boravila do 25. kolovoza čine 264 člana, a zapovjednik je kapetan fregate Jose Augusto Silva Ferreira. Brazilska fregata Liberal (F43) izgrađena je 1978. godine. Duljina joj je 130 metara, širina 13,5 metara, a gaz 5,5 metara. Deplasman fregate

nakon svih modifikacija iznosi 3300 tona (standardni), odnosno 3900 tona (puni). Maksimalna brzina doseže 28 čvorova, a doplov 5300 NM/17 čv. Riječ je o jednoj od šest fregata brazilske mornarice klase Niteroi na kojima je 2005. završen modernizacijski program borbenih sustava te ugradnja novih raketnih sustava. Najznačajnija su i najvažnija plovila brazilske mornarice, najveće ratne mornarice Latinske Amerike.

OJI

Viceadmiral Urlić posjetio 13. naraštaj ročnika

Zamjenik načelnika GS OSRH viceadmiral Ante Urlić 20. je kolovoza posjetio Središte za temeljnu obuku (STO) u Požegi i susreo se s ročnicima 13. naraštaja koji se nalaze na vojnom osposobljavanju. Viceadmirala Urlića primio je zapovjednik Zapovjedništva za obuku i izobrazbu brigadni general Blaž Beretin te zapovjednik STO-a brigadir Niko Jurilj. Upoznali su ga s obu-

krom ročnika, smještajnim kapacitetima i kapacitetima logističke potpore u provedbi obuke. Viceadmiral Urlić izradio je zadovoljstvo viđenim. Triнаesti naraštaj dragovoljnih ročnika započeo je obuku 10. kolovoza kada je prihvaćeno 397 ročnika, od kojih 38 ročnica. Na dragovoljnem služenju provest će osam tjedana, a završetak obuke planiran je 2. listopada. OJI

OBILJEŽAVANJE 18 GODINA OD POGIBIJE PUKOVNIKA IVANA BOSNARA

Izaslanstvo Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane na čelu s pukovnikom Matom Mikićem polaganjem vjenca i paljenjem svijeće na mjesnom groblju Odra kod Zagreba odalo je počast pukovniku Ivanu Bosnaru, veteranu Domovinskog rata.

Vojni pilot pukovnik Ivan Bosnar priđužio se Hrvatskoj vojsci na samom početku Domovinskog rata 1991., a 1992. priključio se tek ustrojenom Hrvatskom ratnom zrakoplovstvu

obnašajući dužnost stožernog časnika u Zapovjedništvu Hrvatskog ratnog zrakoplovstva sve do završetka Domovinskog rata. Uz stožerne dužnosti, kao vojni pilot obnašao je i letačke zadaće na borbenom avionu MiG-21.

Vraćajući se MiG-om 21, 14 kolovoza 1996., s vježbne letačke zadaće tragično je nastradao u zrakoplovnoj nesreći koja se dogodila na području zračne luke Pleso.

OJI

Helikopterima HRZ-a i PZO-a zbrinuto sedam pacijenata

Posade Eskadrile transportnih helikoptera (ETH) 93. zrakoplovne baze HRZ-a i PZO-a, tijekom vikenda od 22. do 24. kolovoza, helikopterima Mi-8 T i Mi-8 MTV bile su angažirane u akcijama hitnog zbrinjavanja sedam pacijenata do KBC-a Split.

Akcije su započele u petak zbrinjavanjem jednog pacijenta s Korčule. Posebno je zahtjevna bila akcija spašavanja dvoje pacijenata (turist iz Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske s Hvara i mještanka Korčule) u subotu 23. kolovoza. Naime, posada je u povratku, zbog snažne olujne fronte, iz sigurnosnih razloga sletjela na nogometno igralište u Stobreču odakle su pacijenti da-

lje prevezeni kolima hitne pomoći do splitskih Firula. Udari vjetra dosezali su snagu od oko 100 do 110 km/h pa je kapetan posade satnik Dalibor Ivelja procijenio da je najsigurnije sletjeti na stobrečko igralište. Pacijenti su cijelo vrijeme bili stabilno, a posada se nakon smrštanja vremena vratila u vojarnu u Divuljama oko 19,30 sati. U večernjim satima u subotu prevezeni je još jedan pacijent iz Supetra na Braču, a u nedjelju je zbrinuto troje pacijenata s Korčule i Brača. Od početka godine letačke posade 93. zrakoplovne baze sveukupno su hitnim medicinskom letovima prevezle 336 pacijenata od kojih 53 strana turista.

OJI

Grčki brodovi u Dubrovniku

U sklopu posjeta Hrvatskoj ratnoj mornarici i gradu Dubrovniku, u luci Gruž od 23. do 25. kolovoza boravili su brodovi Ratne mornarice Republike Grčke HS Nikiforos Fokas i HS LESVOS. Fregatom HS Nikiforos Fokas (F466) u Dubrovnik je pristiglo 147 članova posade sa zapovjednikom broda, kapetanom fregate Beletsiototisom Vasileiosom. Fregata je dugačka 130,50 m, široka

14,58 m, s gazom 5,87 m te deplasmanom 3642 t. Amfibijski brod HS Lesvos (L176) broji 93 člana posade, dužine je 115,90 m, širine 15,3 m, gaza 5,12 m te deplasmana 4916,3 t. Zapovjednik broda je kapetan fregate Botsas Fotios. Posjet dvaju grčkih brodova nastavak je uspješne bilateralne vojne suradnje s grčkim Oružanim snagama.

OJI

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE**

Na temelju članka 60. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 73/13), te odobrenog Plana specijalizacija Ministarstva zdravlja za 2014. godinu za potrebe Ministarstva obrane, objavljuje

INTERNI OGLAS

- za upućivanje djelatnih vojnih osoba na:**
- specijalizaciju iz medicine rada i sporta – 1 (jedan) izvršitelj
 - specijalizaciju iz neurologije – 1 (jedan) izvršitelj
 - specijalizaciju iz psihijatrije – 1 (jedan) izvršitelj
 - specijalizaciju iz oftalmologije – 1 (jedan) izvršitelj

Uvjjeti:

- djelatna vojna osoba
- završen Medicinski fakultet
- posjedovanje važećeg odobrenja za samostalan rad od Hrvatske liječničke komore.

Kandidati su u svojoj prijavi dužni uz željenu specijalizaciju na koju se prijavljuju navesti i jednu alternativnu specijalizaciju s popisa specijalizacija navedenih u ovom oglasu.

Zainteresirani kandidati prijave mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske resurse, Stančićeva 6, 10000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 19. rujna 2014. godine.

RAZGOVOR

Ideja suvremenog razvoja cijelog svijeta jest zajedništvo, a ne podjele. Parlamentarna skupština NATO važna je spona između NATO-a i parlamenata zemalja članica s obzirom na to da okuplja članove parlamenata s čitavog područja Sjevernoatlantskog saveza, pri čemu pripomaže jačanju parlamentarnog i javnog konsenzusa u prilog politike Saveza...

Izaslanstvo Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini NATO-a dvaput godišnje izvješćeće o svojim aktivnostima. Prigodom posljednjeg takvog sastanka razgovarali smo s voditeljem Izaslanstva Borisom Blažekovićem o radu Parlamentarne skupštine, ali i budućnosti NATO-a te glavnom tajniku na odlasku kao i drugim temama koje se tiču njihova rada.

Kada je osnovana Parlamentarna skupština NATO-a?

Parlamentarna skupština NATO-a utemeljena je 1955. godine i služi kao međuparlamentarno savjetodavno tijelo Sjevernoatlantskog saveza. Države članice koje su osnovali NATO-u to doba, shvatile su kako je iznimno važna i parlamentarna dimenzija, te komunikacija s građanima jer parlamentarni zastupnici predstavljaju građane, a time su i direktna veza s njima. Oni također odlučuju i o proračunima, pa tako i o vojnom proračunu. Tako je i parlamentarna dimenzija uvedena u rad NATO-a, iako su te dvije dimenzije potpuno odvojene organizacijski, strukturno i administrativno. PS NATO važna je spona između NATO-a i parlamenata zemalja članica s obzirom na to da okuplja članove parlamenata s čitavog područja Sjevernoatlantskog saveza, pri čemu pripomaže jačanju parlamentarnog i

javnog konsenzusa u prilog politike Saveza.

Izaslanstvo Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini NATO-a na redovitim konferencijama izvještava javnost o svom radu. Možete li nam izdvojiti nekoliko ključnih točaka zašto je rad PS NATO-a i našeg izaslanstva važan?

U Izaslanstvu nas je petoro, svaki od nas stvara kontakte s parlamentarcima drugih zemalja, na sjednicama saznajemo informacije koje se ne mogu saznati na bilo koji drugi način, a na taj način i mi direktno utječemo na određene procese i na donošenje određenih odluka. Iako sam i sam zagriženi pacifist svjesan sam da ničeg ne bi bilo bez sigurnosti i stabilnosti zemlje. Bez toga ne postoji razvoj i u tom kontekstu na svim odborima na kojima sudjelujem naglašavam koliko je obrana bitna. Kad vidim situaciju u Ukrajini, s još većim žarom sam angažiran u promoviranju sigurnosti za koju je naravno važan i proračun za obranu koji ne smijemo smanjivati.

Koliko su građani upućeni u rad PS NATO-a i šalju li upite Izaslanstvu?

Nažalost, nedovoljno. Postoji jedan čudan, no logičan odnos građana spram sigurnosti jer je opći stav da

imamo državu kako bi nas ona činila sigurnima. Javnost pozornost posvećuje jedino ako se naš veći contingent vojnika pošalje u misiju, no ni to nije u kontekstu nekog dubljeg interesa. O samom načinu financiranja i rada Ministarstva obrane zanimaju se jedino hobisti, ili samo oni direktno zainteresirani.

Zaostajemo li za ostalim zemljama u izdvajanju za obranu?

Nažalost, nakon Domovinskog rata, iscrpljenosti koruptivnim i privatizacijskim aferama, zbog kojih je Hrvatska gospodarski bačena na koljena, a i zbog svjetske krize, teškom se mukom oporavljamo i u obrambenom smislu. S velikim angažmanom današnjeg Ministarstva obrane i ministra, koji taj posao rade zaista predano, i dalje je teško. Oni osim što rade u obrani pomažu i hrvatskom gospodarstvu jer se u cijelokupnoj opremi koriste hrvatski proizvodi.

Smatrate li da su i smanjenja proračuna za obranu jedan od razloga krize NATO-a?

NATO je bio u krizi i zbog toga, no nakon Ukrajine više nije. Naime, Amerika je zbog smanjenja proračuna za obranu lagano dizala ruke od Europe, zato što uz nju samo Estonija, Kanada i Velika Britanija izdvajaju više od dva posto BDP-a za obranu. Čak i Njemačka i Francuska

smanjuju sredstva za obranu. No, uzrok krize NATO-a bilo je i pitanje – što nakon Afganistana, ali nakon aneksije Krima i prijetnji Rusije zemljama Baltika, NATO se reafirmira, a interes za Savez se poveća.

Predstojeći NATO samit održat će se 4. i 5. rujna u Walesu u Velikoj Britaniji. Koji su glavni naglasci o kojima će se raspravljati?

Budućnost NATO-a i njegov razvoj u svim segmentima bit će glavna tema ovog samita, no naravno i situacija u Ukrajini kao i odnos s Rusijom, te što i kako dalje u tom pogledu. Izazivanje novog hladnog rata nije dobro za razvoj čovječanstva, koliko god to pomozno zvučalo. Ideja suvremenog razvoja cijelog svijeta jest zajedništvo, a ne podjele. Svjetski se poredak ne bi smio mijenjati, i ove krize na sjeveru Afrike i Bliskom istoku, u kontekstu tog svjetskog poretka, trebale bi rezultirati jačanjem demokracije.

Nedavno je i sam glavni tajnik izjavio kako je raspon sigurnosnih prijetnji s kojima je Savez suočen – sve širi i sve manje predvidljiv. Mora li se NATO stoga usredotočiti isključivo na predviđanje i sprečavanje novih žarišta?

Nažalost da. Svjedoci smo niza hu-

NATO SE REAFIRMIRA, A INTERES ZA SAVEZ SE P

Anita KONČAR, snimio Josip KOPI

manitarnih katastrofa jer su ljudi zbog sukoba izgnani iz svojih domova. Naravno, tu su i izbjegla djeca, a za koju nitko nije organizirao obrazovanje. Osobno sam o tom problemu na zasjedanju u Dubrovniku tražio glavnog tajnika Rasmusse na odgovor na pitanje – zašto mi, kao najrazvijenije zemlje, u ovom slučaju NATO, odmah u takvima situacijama ne uspostavimo mehanizam u kojem će se djeci, bez velikih sastanaka i rezolucija, osigurati obrazovanje. Iako se razvila diskusija u smjeru da NATO uspostavi takav sustav civilne pomoći, odgovor je nažalost bio da mi tu ne možemo ništa i da na to pitanje odgovor moraju dati Ujedinjeni narodi.

Glavni tajnik Rasmussen je na odlasku. Što mislite o njegovu dosadašnjem radu?

On je zasigurno jedan od boljih glavnih tajnika koje je NATO imao. U njegovu je mandatu i Hrvatska ušla u NATO, a u njegovo vrijeme dogodilo se i arapsko proljeće. NATO je, posebice kad je u pitanju situacija u Libiji, dobro i aktivno reagirao, a tijekom cijelog Rasmussenova mandata održavala se i misija u Afganistanu koja također završava. Prema mom mišljenju u svom je mandatu očuvao dignitet i političku važnost NATO-a. Ispravno je reagirao i u krizi u Ukrajini kada je stao na stranu demokratskih vrijednosti zbog kojih NATO i postoji. ■

Boris Blažeković, voditelj
Izaslanstva Hrvatskog
sabora u Parlamentarnoj
skupštini NATO-a

OVEĆAO

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: PT Palindo

ČETIRI NOVA KCR-a 40

Indonezijska ratna mornarica objavila je kako će do kraja 2014. u operativnu uporabu zapadne flote uvesti čak četiri nova brza raketna broda klase Clurit. Plovila je, kao i prethodna u klasi, izgradila domaća brodograđevna tvrtka PT Palindo Marine Industries. Lokalni mediji prenose da je

plovilo u potpunosti izgrađeno i većim dijelom opremljeno u manje od godinu dana od počeganja kobilice. Cijeli projekt je rad domaćih brodograđevnih stručnjaka.

Trup plovila duljine 43 m izgrađen je od brodograđevnog čelika povećane čvrstoće dok je nadgrađe, da bi se uštedjelo na masi broda, izrađeno od marinizirane aluminijске slitine. Propulzijski sustav temelji se na dizelskim motorima tvrtke MAN tipa V12 i postiže brzinu veću od 30 čv. Širina broda iznosi 7,40 m dok je istisnina 250 t. Posadu čine ukupno 35 časnika i mornara te

je osiguran smještaj za trinaest pripadnika specijalnih snaga. Temeljno naoružanje je pramčani top kalibra 30 mm, dvije strojnica kalibra 20 mm, sustav za blisku borbu te dva seta nadočenih projektila C-705.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Austal USA

PRIMOPREDAJA

Nakon okončanih primopredajnih ispitivanja 25. srpnja ove godine, američka je ratna mornarica najavila kako će u posljednjem kvartalu 2014. u operativnu uporabu uvesti četvrti inovativni vrlo brzi transportni katamaran programa *Joint High Speed Vessel* (JHSV). Brod je izgrađen u brodogradilištu Mobile u Alabami brodograđevne kompanije Austal USA, i nosi ime Fall River (JHSV 4). Čitavu klasu činiće deset plovila.

Osnovne odlike plovila tipa JHSV su katamaranska forma trupa duljine 103 m, pri čemu je omogućen smještaj 150 vojnika, prijevoz dodatnih 312 vojnika i tereta nosivosti 635 t. Na krmenom dijelu glavne palube smještena je sletna krmena paluba koja prima helikopter srednje veličine tipa SH-60S kao i letjelice MV-22 Osprey. Plovilom upravlja posada od ukupno 43 člana a pogonski sustav temelji se na motorima MTU 8000 pri čemu se postiže najveća brzina od

Foto: Indian Navy

OPERATIVNOST PRVOG RAZA

U Mumbaiju je 16. kolovoza uveden u operativnu službu indijske ratne mornarice prvi od tri višenamjenska razarača male zamjetljivosti istoimene klase Kolkata (bivša klasa Bangalore). Projekt je poznatiji pod oznakom Project 15A. Temelji se na već izgrađenim razaračima klase Delhi, a trenutačno se oba preostala broda, Kochi i Chennai, nalaze u različitim fazama izgradnje i opremanja.

Temeljno naoružanje plovila sastoji se od dva osmerostruka lansera za lansiranje nadzvučnih krstarčkih projektila BrahMos te dalekometni projektili zemlja-zrak. Po jedan 24-struki sustav za okomito lansiranje tih projektila nalazi se na krmenom i pramčanom dijelu razarača. Pomoćno naoružanje su četiri topa AK-630 kalibra 30 mm. Protupodmorničko naoružanje sastoji se od dvostru-

ČETVRTOG JHSV-a

41 čv. Kompanija Austal je odabrana kao glavni nositelj ugovora u studenom 2008. za projektiranje i izgradnju prvog JHSV-a, s opcijom izgradnje devet dodatnih plovila. Vrijednost ugovora iznosi 1,6 milijardi američkih dolara. Trenutačno, prvi brod u klasi imena Spearhead (JHSV 1) okončava svoje prvo putovanje u Latinsku Ameriku i Karibe. Drugi katamaran u klasi, Choctaw County (JHSV 2) dostavljen je početkom lipnja 2013. dok je Millinocket (JHSV 3), treći brod u klasi

primopredan u ožujku 2014. Prema najavama brodogradilišta Austal USA, porinuće petog broda u klasi, Trenton (JHSV 5) očekuje se krajem rujna dok je dostava predviđena u ožujku 2015. Trenutačno se u montažnoj hali spomenutog brodogradilišta nalazi šesto plovilo imena Brunswick (JHSV 6), s 40-ak % dovršenosti, pa se, sukladno terminskim planovima, dostava američkoj ratnoj mornarici očekuje u rujnu 2015.

M. PTIĆ GRŽELJ

RAČA KLASE KOLKATA

kih lansera za torpeda i lansera za protupodmorničke rakete. Iako

Zanimljivost porinuća razarača Kochi jest da je brod porinut pomoću pontona uz zračnu potporu višenamjenskih helikoptera, što je prvo takvo porinuće za ratni brod u Indiji. Prema izjavama najviših dužnosnika indijske mornarice, preostali razarači bi trebali ući u aktivnu službu u intervalima od osam mjeseci.

sva predviđena oprema naoružanja, poput Barak Next-Generation projektila zemlja-zrak ili Advanced Towed Array Sonara (ATAS) u ovom trenutku nije montirana i integrirana u brodski borbeni sustav, to će biti učinjeno kada se razriješe izazovi nametnuti razvojem spomenute opreme te revidiraju i usklade terminski planovi s proizvođačima.

M. PTIĆ GRŽELJ

NOVE ODORE ZA AMERIČKU VOJSKU

Američka kopnena vojska će od ljeta 2015. početi dobivati novu inačicu borbene odore ACU (Army Combat Uniform). To su tijekom kolovoza potvrdili predstavnici US Army, navodeći kako je riječ o trećoj iteraciji ACU odore koja je prvi put predstavljena tijekom 2004. godine. Naziv nove odore je ACU OCP (*Operational Camouflage Pattern*), i svojim krojem i prikrivnim bojama vrlo je slična prethodnoj iteraciji borbene odore ACU UCP (*Universal Camouflage Pattern*) koja je u operativnu upotrebu počela ulaziti tijekom 2010. godine. Odore ACU UCP, koja je vrlo brzo dobila i naziv ACU MultiCam, bila je prilagođena potrebama američkih oružanih snaga u Afganistanu, te su na njoj bile uočljive dvije temeljne promjene. Prva se odnosila na izostanak digitaliziranog uzorka prikrivnih šara, a druga na izostanak sive boje, odnosno prikrivne šare su izrađene od više nijansi zelene i smeđe boje.

Nova ACU OCP odora slijedi trend koji je postavila ACU MultiCam odora, tako da sirovinski sastav ostaje isti (mješavina 50% pamuka i 50% poliester). Isti je i temeljni kroj uz određene preinake, dok su geometrija i paleta prikrivnih boja nešto drukčije. Ono što je zasad odlučeno jest da se donji džep na nogavicama više neće zatvarati pomoću čičak traka nego će dobiti gumb. Uz to, bit će uklonjeni unutarnji džepovi na nogavicama i rukavima u koje su se mogli stavljati dodatni ulošci za pokrivanje koljena i lakata. Trenutačno se razmatraju dodatne promjene kroja odore poput: promjene postojećeg "mandarinskog" ovratnika; promjena postojećeg infracrvenog kvadrata koji služi za IFF (*Identification Friend or Foe*) identifikaciju na bojištu; djelomično ili potpuno uklanjanje džepova za olovke na donjem dijelu rukava; te uklanjanje unutarnjih vezica na hlačama za podešavanje struka.

Isporuka novih ACU OCP počet će tijekom ljeta 2015., a razdoblje unutar kojeg će cijela Američka vojska preći na nove odore trajat će do ljeta 2018. Kompleti novih odora će se izdavati onima koji tek stupaju u službu u oružanim snagama i nemaju dosad zadužene odore. Svi ostali pripadnici oružanih snaga će tijekom tranzicijskog razdoblja svake godine dobivati između 439 i 468 američkih dolara naknade za kupnju ACU OCP odore, i bit će odgovorni za njezino kompletiranje. Najavljena cijena za košulju je 45 dolara, hlače će također biti 45 dolara, dok će se kape prodavati po cijeni od osam dolara.

I. SKENDEROVIC

Foto: US Army

EGZOSKELETONI ZA AMERIČKU RATNU MORNARICU

Radnici u američkim brodogradilištima koji rade na izgradnji i održavanju raznih vojnih plovila dobivaju pomoć. Sredinom kolovoza američka tvrtka Lockheed Martin sklopila je prvi ugovor s Američkom ratnom mornaricom (US Navy), o isporuci dva različita tipa egzoskeletona odijela Fortis. Zasad se

ne navodi količina naručenih egzoskeletona, niti vrijednost sklopljenog ugovora.

Riječ je o jednostavnom tipu egzoskeleta sa zadaćom da osobi koja ga nosi smanji opterećenje tijekom radova, odnosno da joj poveća snagu i izdržljivost. Zato je Lockheed Martin ovaj seriji odijela dao ime Fortis, koja ima koriđen u latinskom jeziku i označava snagu i izdržljivost. Na ovom je projektu Lockheed Martin radio zadnjih pet godina i Fortis je primarno namijenjen za upotrebu na zadaćama održavanja i logističke potpore. Nema nikakvih pogonskih dijelova, niti neki samostalni sustav napajanja. Funkcionira kao mehaničko pomagalo za noge i ruke, koje prosljeđuje težinu raznog tereta poput teških alata na tlo. Ergonomija Fortisa je prilagođena kretanju tijela, tako da nositelj egzoskeleta zadržava svoju prirodnu pokretljivost i fleksibilnost u stojećem i klečećem položaju, uz mogućnost dugotrajnog držanja tereta do 16,5 kg.

I. SKENDEROVIĆ

Uz Fortis egzoskeletone, Lockheed Martin proteklih godina radi i na egzoskeletonu koji je namijenjen za borbenе zadaće. Na tom razvojnom projektu surađuju s američkim Zapovjedništvom za specijalne operacije (US SOCOM), s kojima izrađuju tri prototipa egzoskeleta TALOS (Tactical Assault Light Operator Suit), koji bi vojnicima omogućio dugotrajni boravak na terenu, odnosno olakšao nošenje naoružanja i veće količine dodatne opreme. Uz lakše nošenje tereta, TALOS će ujedno biti i zaštitno odijelo za vojnike koji ga nose. Očekuje se kako bi prvi TALOS-i mogli biti isporučeni tijekom 2018. godine.

PREDSTAVLJEN ATD-X SHINSHIN

Sredinom srpnja u japanskoj tvornici Mitsubishi Heavy Industries javnosti je predstavljen tehnološki demonstrator borbenog aviona ATD-X (Advanced Technology Demonstrator) Shinshin. Riječ je o projektu borbenog aviona pete generacije koji Japan samostalno razvija, i od kojeg se očekuje da uz F-35A Lightning II (42 aviona naručeno tijekom 2012.) u idućem razdoblju bude zamijena za postojeću flotu japanskih borbenih aviona F-2, F-4EJ, RF-4E, F-15J i F-15DJ. Nositelj razvoja je japski Obrambeni institut za tehnološka istraživanja i razvoj, u kojem uz tvrtku Mitsubishi Heavy Industries (zadužena za zmaj aviona) sudjeluje i Ishikawajima - Harima Heavy Industries (zadužena za pogonski blok). Prema najavama prvi bi prototip trebao biti isporučen japskom ministarstvu obrane do ožujka 2015., a do tada bi trebala biti završena zemaljska

testiranja i obavljen prvi probni let. Razvoj Shinshina trebao bi biti kompletiran do 2017.

Za borbu u zraku Shinshin će biti primarno naoružan japanskim projektilima zrak-zrak AAM-4 i AAM-5, ali se sve više govori i o integriranju projektila Meteor koji proizvodi europska tvrtka MBDA.

dok bi uvođenje u inicijalnu operativnu uporabu započeti do 2020.

Japan je s razvojem ATD-X počeo tijekom 2000., da bi tek 2007. projekt dobio novi zamah nakon što Japan od Sjedinjenih Američkih Država nije uspio kupiti borbeni avion F-22 Raptor. Suočen s potreboti generacijske obnove svoje cjelokupne flote borbenih aviona, i potaknut tehnološkom razvijenošću svoje industrije, Japan donosi konačnu odluku o završetku pokrenutog projekta ATD-X. Japanski je lovac svojim dimenzijama gotovo isti kao švedski borbeni avion JAS 39 Gripen. Duljina trupa je 14,1 m, raspon krila je 9,1 m, dok visina iznosi 4,5 m. Težina praznog aviona je devet tona, dok je maksimalna težina na polijetanju 13 tona. Pogonski blok čine dva turbomlazna motora IHI XF5-1 s vektoriranim 3D potiskom, svaki potiska 50 kN. Shinshin će biti opremljen AESA

Foto: BAE Systems

POKUSNA PLOVIDBA CANBERRE

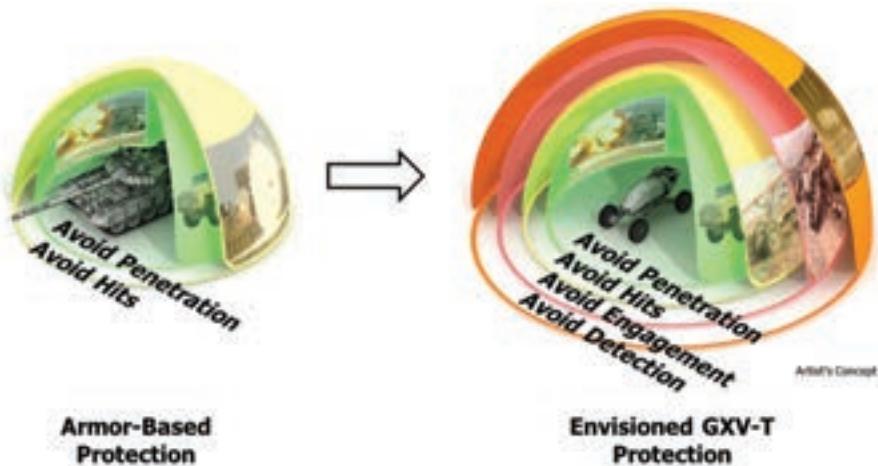
Canberra, prvi od dva desantna broda za prijevoz helikoptera (LHD - *Landing Helicopter Dock*) namijenjen potrebama australske ratne mornarice 12. je kolovoza započeo seriju primopredajnih ispitivanja na pokusnoj plovidbi. Okončanje ispitivanja predviđeno je za kraj kolovoza. Na njima će se posada ujedno upoznati s funkcioniranjem broda. Konačna dostava broda se očekuje do kraja tekuće godine. Projekti desantnog broda za prije-

voz helikoptera, temeljen na postojećem dizajnu španjolskog desantnog broda klase Juan Carlos I, prilagođen je taktičko-tehničkim zahtjevima i specifikacijama australske mornarice. Drugi brod u klasi Adelaide u veljači ove godine doplovio je iz Španjolske u Australiju na završne radove opremanja i integracije opreme i sustava. Dostava Adelaidea se očekuje u 2016.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Lockheed Martin

Ilustracija: DARPA

POKRENUŤ GXV-T PROGRAM

(Active Electronically Scanned Array) radarem, te s naprednim paketom elektrooptičkih senzora. Veliča posebnost Shinshina bit će njegov *fly-by-light* sustav upravljanja avionom, koji će omogućiti bržu, lakšu i precizniju upravljivost avionom. Uz to će novi sustav upravljanja imati mogućnost "samokalibriranja", odnosno korekcija upravljivosti nakon raznih oštećenja tijekom leta. Dodatne taktičko-tehničke karakteristike koje će odlikovati Shinshin su smanjeni radarski i toplinski potpis, te superkrstarenje i superpokretljivost u zraku. Prepostavljaju se kako će Shinshin nakon uvođenja u operativnu upotrebu dobiti službenu generacijsku oznaku F-3.

I. SKENDEROVIC

Kako povećati zaštitu lakih terenskih taktičkih vozila uz veće integriranje suvremenih tehnologija? Odgovor na te zahtjeve treba dati razvojni program koji je tijekom ljeta pokrenula američka obrambena agencija za napredne istraživačke projekte DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency). Program koji je dobio naziv GXV-T *Ground X-Vehicle Technology* (GXV-T) prije svega je usmjeren na promjenu percepcije kako se viša razina sigurnosti i preživljavanja na bojištu postiže dodavanjem veće količine oklopa. Teško oklopljena vozila su na takav način taoci smanjene pokretljivosti, veće ovisnosti o uređenim prometnicama, te su logistički zahtjevni. Zato je primarni cilj GXV-T pronaalaženje alternativnih ("pametnih") višeslojnih načina kako bi se osigurala sigurnost vozila i njihovih posada, uz značajno povećanje pokretljivosti. Veliki uzor pri tome je razvoj i integracija raznih tehnologija za borbene avione zadnje generacije, što se posebice odnosi na razne pakete senzorske opreme. DARPA je pred zainteresirane tvrtke za razvoj novih taktičkih vozila

DARPA očekuje kako bi do sredine 2015. trebale biti definirane tvrtke s kojima će se surađivati na GXV-T programu, koje će potom biti obvezne do kraja 2017. predstaviti svoje prve prototipove.

I. SKENDEROVIC

A large, dark-colored F/A-18E/F Super Hornet fighter jet is shown from a low angle, flying towards the viewer. The aircraft has its landing gear deployed and is carrying several large, light-colored missiles or bombs under its wings. The background is a clear blue sky with some wispy clouds.
RATNA MORNARICA

Nakon što je američki predsjednik Barack Obama 7. kolovoza odobrio akcije protiv snaga ISIL-a u Iraku, već je sljedećeg dana američka ratna mornarica djelovala vatrenim udarima svojih letjelica. Među njima su bili i višenamjenski lovci F/A-18E/F Super Hornet s najmodernijeg američkog nosača aviona USS George Bush. U nastavku objašnjavamo njihove karakteristike koje ih čine pogodnim oružjem za takve operacije...

PRECIZNI UBODI SUPER ST

Super Hornet američke ratne mornarice iz sastava Udarnog lovačkog 115. skvadrona leti iznad nosača USS George Washington. Fotografija je snimljena početkom ovoga mjeseca u vodama Tihog oceana

Danijel VUKOVIĆ

S ciljem ušteda u održavanju i operativnoj uporabi mornaričkih borbenih aviona, američka je mornarica (USN) 2006. godine povukla iz uporabe proslavljeni lovac-presretač F-14 Tomcat. Bila je to posljedica odluke donesene u prvoj polovini 90-ih godina prošlog stoljeća. Tada je određen pravac razvoja američkog mornaričkog borbenog zrakoplovstva na temelju platforme postoećeg F/A-18C/D Hornet (Stržljen). Upravo je Hornet, koji je poletio početkom osamdesetih, bio prepoznat kao pouzdani i dokazani avion, znatno operativno povoljniji u odnosu na Tomcat. Temeljem njega kasnije će se razviti nove inačice F/A-18E/F Super Hornet i potom EA-18G Growler. Uz F-14, F/A-18E/F je namijenjen i za zadaće koje su nekada provodili zastarjeli A-6 Intruder, S-3 Viking te KA-6D. Takav svestrani pristup pokazao se kao najbrže i najjeftinije rješenje do uvođenja i postizanja operativnih sposobnosti s F-35C Lightning II. Super Hornet je prvi put poletio krajem 1995. godine. Nakon provedenih 3100 testova koji su zahtijevali nalet

više od 4500 sati, USN je započela s testiranjem aviona u svojim operativnim uvjetima te je spremnost za operativnu uporabu F/A-18E/F odočrena 2000. godine.

INTEGRACIJA U USN

Tijekom početne integracije Super Horneta u sustav USN-a, tvrtka Boeing je predstavila prvu poboljšanu inačicu Block II koja je objedinjavala radar APG-79 s aktivnom skenirajućom rešetkom (AESA), veće prikaznike u kabini (LCD) te integrirani sustav na kacigu pilota za praćenje i ciljanje mete (*Joint Helmet Mounted Cueing System - JHMCS*). U 2008. godini Boeing je predložio inačicu Block III za USN i australasko ratno zrakoplovstvo. Ona se odlikuje daljnjim poboljšanjima u stealth značajkama, većem doletu, integriranim spremnicima goriva (*Conformal Fuel Tank - CFT*) i poboljšanom pogonskom skupinom. Tu je i mogućnost nošenja do tri podybesna spremnika naoružanja (*Enclosed Weapons Pod - EWP*) ukupnog kapaciteta do dvanaest projektila srednjeg do-

meta AMRAAM i dva kratkog dometa AIM-9X. Konačno, priložen je i novi koncept kokpita s velikim jedinstvenim prikaznikom kojim se upravlja dodirom prsta, novim sustavom upozorenja raketnih prijetnji (*Missile Approach Warning system - MAWS*) i internim infracrvenim sustavom za pretraživanje i praćenje (*Infra Red Search and Track - IRST*). Danas se Super Hornet nalazi u operativnom sastavu USN-a i to u atlantskim i pacifičkim skvadronima te u namjenskim središtima za obuku, testiranje i ocjenjivanje. Osim USN-a, za sada je jedini korisnik F/A-18E/F australasko ratno zrakoplovstvo koje je dvama skvadronima Super Horneta zamijenilo svoje F-111.

KONSTRUKTIVNE ZNAČAJKE

U odnosu na Hornet, Super Hornet je za 20% veći po svim dimenzijama. Maksimalna uzletna masa mu je veća za 7000 kg, količina goriva povećana je za 33%, dolet za 41% te istrajnost leta za 50%. U odnosu na F-14 Tomcat, Super Hornet ima manji dolet i nosivost. F/A-18E/F se može opremiti i sustavom za nadopunu gorivom u zraku (*Aerial Refueling system - ARS*). Prednji dio kokpita Super Horneta je ostao nepromijenjen, dok se velika razlika uočava u izvedbi naljica usisnika zraka. Na Super Hornetu usisnici su izvedeni s gotovo pravokutnim poprečnim presjekom te pridonose smanjenju radarskog poprečnog presjeka (*Radar Cross Section - RCS*) iz prednje polusfere gledanja. Prilikom dizajniranja Super Horneta posebna je pozornost posvećena borbenoj žilavosti aviona, tj. značajci preživljavanja.

Foto: US Navy

RŠLJENA

Američko mornaričko zrakoplovstvo definira strategiju djelovanja koja se generalno sastoji od četiri elementa: doći do cilja, izbjegći ili eliminirati protivnički PZO, borbeno djelovati i vratiti se na nosač aviona

RATNA MORNARICA

Foto: Danijel Vuković

Primjenjen je pristup optimizacije koji podrazumijeva balansiranje između performansi. Posljednje je pogotovo vidljivo u stealth pristupu, prilikom kojega je zadovoljena stealth značajka, ali ne do 'LO' (Low Observability) razine jer bi se tada degradirale manevarske i ostale mogućnosti aviona. Super Hornet je izvanredno izbalansiran u pogledu značajki stealtha, naprednih senzorsko-borbenih sustava naoružanja, otpornosti na balistička oštećenja, mogućnosti korištenja naoružanja koje se lansira s određene udaljenosti (stand-off), mogućnosti sustava za električno ratovanje, te primjene novih taktika djelovanja.

Najveća konstruktivna promjena koja znatno utječe na ukupne aerodinamičke performanse aviona je novi redizajnirani produžetak prednjeg brida krila (Leading Edge Extension - LEX), koji avionu omogućuje poboljšano stvaranje energetski snažnijih vrtloga. U konačnici, stvara se više uzgona uz reduciranje statičke stabilnosti, što avionu poboljšava brzinu propinjanja za 40%.

BORBENI SUSTAVI

Super Hornet ima dvije dodatne pozicije na krilima za nošenje naoružanja, ukupno 11. Njegova višenamjen-

Autor teksta imao je priliku susresti se sa Super Stržjenima na međunarodnom airshowu u Farnborougu u Engleskoj, gdje su piloti pokazivali neke od mogućnosti aviona

U odnosu na Hornet, Super Hornet je za 20% veći po svim dimenzijama. Maksimalna uzletna masa mu je veća za 7000 kg, količina goriva povećana je za 33%, dolet za 41% te istrajnost leta za 50%

ska borbena uloga spregnuta je oko snažnog radara APG-73 na prvim te APG-79 AESA na naprednjim inačicama. On omogućuje paralelnu primjenu u taktičkim zadaćama zrak-zrak i zrak-zemlja. Avion je opremljen i naprednim elektrooptičkim senzorskim sustavom i laserskim označivačem AN/ASO-228 za infracrveno gledanje i ciljanje u prednjoj polusferi (Advanced Targeting Forward Looking InfraRed - ATFLIR). Za vlastitu obranu

Super Hornet Block I posjeduje AN/ALR-67(V)3 Radar Warning Receiver, sustav za izbacivanje IC mamaca AN/ALE-47, sustav vučenog mamca AN/ALE-50 te ometač za samozaštitu AN/ALQ-165 (Airborne Self-Protect Jammer - ASPJ). Umjesto posljednjeg, na inačici Block II ugrađen je integrirani sustav protumjera ALQ-214 (Integrated Defensive Countermeasures - IDECM). Na Block II inačici uvedena je kompatibilnost prema uporabi su-

Foto: Danijel Vuković

Foto: US Navy

Nakon što su avioni uvedeni u službenu uporabu 2010. godine, australski piloti na Super Hornetima dobili su priliku sudjelovati u zračnim akcijama iznad Afganistana. Australci su bili određeni za upravljanje bespilotnim izvidničkim letjelicama Heron u obavještajnim zadaćama prikupljanja podataka

Foto: RAAF

stava naočala za gledanje noću (NVG), a ugrađen je i novi sustav vučenog mamca ALE-55.

BRANITELJ MORSKE FLOTE

U odnosu na F/A-18C/D Hornet, Super Hornet je zadržao i unaprijedio svoje sposobnosti djelovanja po zemaljskim ciljevima. Unatoč deklariranim sposobnostima u zrak-zrak borbenom okruženju, postoje kritike na F/A-18E/F kako ne ispunjava u potpunosti

ulogu branitelja morske flote te se to potkrepljuje usporedbom s F-14. Po presretačkim performansama potonjega jasno se vidi da Super Hornet ne ispunjava određene značajke kojima se dičio Tomcat. Prema ocjenama probnih pilota, i F-18A ima bolje kinematičke značajke te veći vrhunac leta od F-18E. Zagovornici Tomcata ističu kako bi inačica F-14D koja je bila opremljena sustavima laserski navođenih bombi (LGB), u većini sce-

narija kakvi danas vladaju na bojišnicama Afganistana i Iraka, bila pouzdanija od F/A-18E/F. Unatoč tome bilo je odlučeno kako značajka brzog penjanja više nije prijetnja kao u doba hladnog rata, a veću pozornost treba posvetiti zadaćama djelovanja po zemaljskim ciljevima, pogotovo u zadaćama uništenja protivničke PZO (*Suppression of Enemy Air Defense - SEAD*). To je opravdano uzima li se u obzir da su terorističke skupine protiv kojih se u današnje vrijeme poduzimaju borbene akcije naoružane uglavnom PZO topovima i lakinim rakетnim PZO sustavima (MANPADS), tj. sustavima kratkog dometa. Paralelno, prema nekim prognozama očekuje se prisutnost novijih znatno sofisticiranih PZO sustava srednjeg dometa. Ipak, F-14D je bila posljednja inačica istinskog lovca-presretača te bombardera dugog dometa i sa Super Hornetom tek je djelomično zamijenjena.

OPERATIVNA ISKUSTVA

F/A-18E/F je bio uveden u borbenu djelovanja iznad Afganistana i Iraka. Mornaričko zrakoplovstvo definira strategiju djelovanja koja se generalno sastoji od četiri elementa: doći do cilja, izbjegići ili eliminirati protivnički PZO, borbeno djelovati i vratiti se na nosač aviona. Super Hornet sa svojim se naoružanjem pokazuje pouzdanim za djelovanja sa sigurne distance (*stand-off*) koristeći AGM-84H/K *Standoff Land Attack Missile Expanded Range* (SLAM-ER), AGM-154 *Joint Standoff Weapon* (JSOW) ili AGM-158 *Joint Air-to-Surface Standoff Missile* (JASSM). Prema aktualnim novostima i podacima, F/A-18E/F angažirani su u borbenim djelovanjima protiv snaga ISIL-a u Iraku. U prvim naletima sudjelovale su inačice F/A-18F iz skvadrona 213 Fighting Black Lions smještene na nosaču aviona USS George H. W. Bush i to u zadaćama prednjih zračnih motritelja iz zraka. Vršili su nadzor bojišnice, identifikaciju, lasersko označavanje ciljeva na zemlji te djelovanje po njima laserski navođenim JDAM (*Joint Direct Attack Munition*) bombama (GBU-54) koje su učinkovite za statičke i pokretne ciljeve. Ciljevi po kojima

F/A-18F iz skvadrona 213 Fighting Black Lions sprema se za polijetanje s nosača George H. W. Bush. Dva aviona te eskadrile bili su među prvima koji su izveli napade na ISIL u Iraku 8. kolovoza

Foto: US Navy

RATNA MORNARICA

se djeluje u većini slučajeva se sastoje od sustava topništva i PZO-a u situacijama zaštite postrojbi na zemlji te osiguravanja dostave pomoći zračnim putem. Također, Super Horneti su se pokazali i u djelovanjima na konvoje vozila snaga ISIL-a te minobacačke bitnice. U otkrivanju položaja ovih snaga koriste se infracrveni i elektrooptički sustavi kojima rad mogu otežavati uvjeti dima i prašine. Super Horneti su u ovim zadaćama opremljeni i projektilima AIM-9X Sidewinder i AIM-120 AMRAAM te se tijekom zadaća mogu prebaciti i na ulogu borbenog patroliranja (CAP). Prema mišljenjima analitičara, radi se o postupnom stjecanju borbenog iskustva Super Horneta, združenog djelovanja te koordinaciji rada posade pojedinačnog i aviona u skupini među inačicama F/A-18E/F i sa "starijim" Hornetima F/A-18C/D. ■

Pripadnici *Fighting Black Lionsa* naoružavaju Super Hornet na palubi Georgea Busha, fotografija snimljena 11. kolovoza ove godine

Upečatljiva fotografija *Super Stršljena* s palube nosača USS *Dwight D. Eisenhower* iz prosinca 2006. koja zorno pokazuje kako je taj avion dobio naziv

Foto: US Navy

Foto: US Navy

Ivan GALOVIĆ

Foto: US Army

RADARI ZA PROTUTOPNIČKU (I. DIO) PALJBU

U samom početku topništva, kada je ono gađalo neposredno cilj koji je posluzi bio vidljiv, neprijatelju je otkrivanje položaja topništva bilo jednostavno. Odavali su ga oblaci barutnog dima, bljesak i jak zvuk. U ranom XIX. stoljeću postojala je praksa da topništvo jedne vojske uđe u borbu s onom drugom u takozvani topnički dvoboj. Nakon stjecanja prednosti, pješaštvo bi krenulo u napad. To je bilo uobičajeno pravilo protutopničke paljbe i bilo je općenito smatrano kao primarna zadaća topništva. Tijekom

I. svjetskog rata većina zapadnih vojski u potpunosti je usvojila koncept poznat kao "posredna" paljba. Ta tehnika uključuje razmještanje bitnica topništva iza prijateljskih crta, iza brda, šuma, i bilo koje druge zapreke, kako bi se bitnica sakrila. Topničke posluge s takvih položaja djeluju posredno na ciljeve nevidljive s paljenog položaja, koje su im sredstvima veze (telefon, radio) dostavili topnički izvidnici, odnosno prednji motritelji. Kada je topništvo počelo djelovati sa zaklonjenih paljenih položaja i s velikih daljina,

Pogled iznutra - James Langan i Dave Staples, civilni tehničari američke kopnene vojske pripremaju radar AN/TPQ-37 Firefinder za testiranje u logističkom postrojenju u Tobyhanni (Pennsylvania). Kao što je vidljivo, površina antene kod Firefindera prilično je velika pa je dosta ranjivi cilj

PRONALASKOM RADARA SREDINOM PROŠLOG STOLJEĆA OTVORILE SU SE NOVE, ZNAČAJNE MOGUĆNOSTI PRECIZNOG OTKRIVANJA POLOŽAJA NEPRIJATELJSKOG TOPNIŠTVA I MINOBACAČA. DANAS SU, NARAVNO, TE MOGUĆNOSTI OTIŠLE DALEKO NAPRIJED...

zadaća protutopničke paljbe postala je mnogo složenija.

POTRAGA ZA MOBILNOŠĆU

Kasnije je glavna zadaća topništva postala, kao i svih drugih rodova borbene potpore, zaštitići napredovanje pješaštva, a protutopnička paljba je postala pomoćna zadaća. Potonja djeluje po neprijateljskom topništvu da ono ne bi djelovalo po prijateljskom pješaštву, omogućava vlastitom pješaštvu napredovanje, ili štiti njegovo povlačenje. Određene bitnice su bile unaprijed određene kao protutopničke bitnice.

Dakle, topništvo je više-manje bilo prisiljeno odstupiti od svoje ranije prilično stacionarne taktike, u korist mobilnije. Ona uključuje brze angažmane u obliku kratkih intenzivnih paljbi, nakon čega slijedi premještanje na sljedeći paljeni položaj, na mjesto unaprijed određenog djelovanja na dovoljno sigurnoj udaljenosti od prethodnog. Nova taktika rezultirala je povećanom potrebom da oružje bude i samohodno i sposobno nositi najmanje osnovni borbeni komplet streljiva.

Protutopnička paljba će biti precizna samo ako su točno određene koordinate i veličina cilja te koordinate paljenog položaja postrojbe koja provodi protutopničku paljbu. Dostupne trebaju biti i meteorološke informacije i odabranje odgovarajuće streljivo za provedbu zadaće. Tu je i poštivanje procedura za izračun elemenata za gađanje. Osim klasičnog i izviđanja iz zračnog prostora,

KOPNENA VOJSKA

Foto: Cal Poly Pomona

razvijene su i druge tehnike (procjena kratera stvorenih eksplozijama projektila, određivanje položaja zvučkovnim izviđanjem). Francuzi su prvi razvili metodu koja se oslanjala na detekciju zvuka. Teoretski je temelj bio vrlo jednostavan, no primjena u praksi je, kako to obično biva, bila problematičnija.

Zbog svega toga određivanje položaja topništva na temelju zvučnih mjerena ostaje tipično defenzivna tehnika. Danas se težište usavršavanja stavlja na obradu signala i prepoznavanje "potpisa" topovskog hica. Zanimljivo je da zvučni sustav još uvijek pruža određene prednosti nad drugim metodama otkrivanja položaja topništva, od kojih su najznačajnije niska cijena i potpuna pasivnost u radu.

KORISNI PRONALAZAK

Nakon primjene "klasičnog" načina otkrivanja položaja neprijateljskog topništva pojavila se potreba za pronašenjem novih metoda za otkrivanje topničkih položaja.

Izlaz iz ove situacije, za vrijeme II. svjetskog rata, počeo se tražiti u

MPQ-10 je prvi praktični protutopnički radar. Bio je to lagan, prenosiv uredaj dizajniran za pronašenje i praćenje minobacačkih mina i topničkih projektila

Foto: US DoD

Vojnici američke kopnene vojske u sastavu IFOR-a uz radar AN/TPQ-36 Firefinder na lokaciji u blizini sarajevskog aerodroma. Fotografija je snimljena 27. prosinca 1995., nedugo nakon potpisivanja Daytonskog sporazuma

drugim tehnologijama, ponajprije u tehnologiji novih senzora kao što je radar. Pronalaskom radara otvorile su se nove, značajne mogućnosti preciznog otkrivanja položaja neprijateljskog topništva i minobacača. Prvi su radari razvijeni za potrebe protuzračne obrane neposredno prije II. svjetskog rata. Potom su stigli radari kontrole paljbe za brodove i obalne topničke bitnice. Zadnji je mogao promatrati prskanje vode promašenog projektila i na osnovi toga davati korekcije. Bit rada prvih topničkih radara na otkrivanju položaja s kojih su ispaljene mine ili granate sastojala se u višekratnom presijecanju putanje trajektorije leta projektila u određenom vremenu, tako da se dobije mali segment cjelekupne trajektorije. Iz tog segmenta moguće je ustanoviti cjelekupnu trajektoriju, koja se zatim stavlja na zemljovid zemljišta i izračunava njezina početna i krajnja točka. Taj je posao zahtijevao mnogo crtanja i računanja na zemljovidu ili planšeti, što je odnosilo dragocjeno vrijeme. Uvođenjem digitalnih karata i učinkovitijih računara čitav postupak znatno je pojednostavljen, a vrijeme određivanja položaja neprijateljskih bitnica mjeri se sekundama.

Veliki napredak ostvaren je uvođenjem sustava *Foster Scanner*, koji zrake ne usmjerava u uskom snopu, već u širokoj paleti širine do 40 stupnjeva po pravcu i jednog stupnja po visini. Time se pokriva znatno veće

područje, što omogućava višestruko presijecanje trajektorije projektila. Nakon toga uveden je radar s faznom rešetkom, kod kojega je karakteristično da ima više predajnika i prijamnika i sposobnost brzog pretraživanja i do 90 stupnjeva širokog područja, bez pomicanja antene.

AMERIČKI PIONIRI

Prvi praktični uređaj koji se pojavio 1951. godine bio je američki radar MPQ-10 za otkrivanje minobacača koji je razvila tvrtka Sperry. MPQ-10 je lagan, prenosiv radar koji je dizajniran za pronašenje i praćenje minobacačkih mina i topničkih projektila. Radar se koristio pripadajućom opremom za snimanje da bi locirao položaj s kojeg je ispaljen projektil i mjesto udara projektila. Frekventno područje radara je od 2740-2960 MHz, a izbor ove frekvencije omogućio je dobro kutno razlučivanje uz razumne protežnosti antene, dok je razina vanjskog suma bila relativno mala s obzirom na tehnologiju tog doba. Mogao je locirati neprijateljsko topništvo na maksimalnoj udaljenosti od 9 do 18 km s točnošću od 20 metara. Za ovim radarom ubrzo je slijedio MPQ-4A koji je razvio General Electric, a koji je u velikom broju ušao u naoružanje i bio uvelike korišten u Vijetnamskom ratu. MPQ-4A radi na 16 GHz i zahvaljujući napretku tehnologije ima dobro razlučivanje i po azimutu i po udaljenosti te kompaktniju antenu

Foto: Alf van Beem/Wikipedia

Britanski radar Green Archer koristile su i druge vojske. Ovaj je primjerak, postavljen na oklopni transporter M-113, pripadao danskim oružanim snagama i danas je izložen u muzeju u Aalborgu

od svojeg prethodnika. Tipičan, nužan kompromis za ovaku primjenu jest da na ovim frekvencijama, koje omogućavaju dobro razlučivanje, povećana atenuacija atmosfere ograničava domet. Ipak, to nema većeg utjecaja kad je u pitanju otkrivanje položaja minobacača.

BRITANSKI PROJEKTI

Osim u Sjedinjenim Državama opsežna su istraživanja provedena i u Velikoj Britaniji. Razvijen je radar Green Archer koji je ušao u proizvodnju početkom šezdesetih godina, a po svojim performansama odgovarao je radaru MPQ-4A. Razvijen je od radara koji je upotrebljavalo obalno topništvo za promatranje pada projektila i za korekturu paljbe. Nalazio se na prikolici i imao je težinu od 8 t, dok

je energiju za rad osiguravao agregat 15 kW, smješten na drugoj prikolici. Posadu radara činila su tri vojnika. Za otkrivanje i praćenje projektila koristio je radar sustav Foster Scanner, koji je radio u području X. Pomoću analognog računara mogao je u roku od 30 sekundi od trenutka ispaljivanja projektila odrediti položaj lakog minobacača na daljini do 10, a teškog do 17 kilometara. Radar je mogao pratiti paljbu vlastitih minobacača i obavljati potrebnu korekturu. Upotrebljavali su ga Nijemci, Danci, Norvežani, Talijani, Švedjani, Švicarci, Južnoafrikanci i Izraelci. Više se ne proizvodi.

Daljnji razvoj radara za otkrivanje minobacača niz je godina stagnirao, sve dok britanska vojska nije istaknula potrebu za mnogo lakšim

i pokretnjim radarem koji će usto biti jednostavan za rukovanje. Radar je trebao locirati 81 mm minobacače na udaljenosti do 10 km s točnošću od 40 m, a 120 mm minobacače do udaljenosti od 12 km. Tvrtka Thorn-EMI uspjela je zadovoljiti te zahtjeve, čak i nadicći ih svojim radarem Cymbeline. Radar po vertikalni skenira prostor širine 40 stupnjeva i sa samo dva presretanja mine može odrediti položaj minobacača. U tom se slučaju za dvije elevacije mjeri azimut i udaljenost minobacačke mine, te na temelju toga izračunava oblik putanje i njezino ishodište, odnosno položaj minobacača. Položaj se iskazuje u obliku osamcifrene koordinate, a azimut, kosa udaljenost s obzirom na radar, kao i podaci o putanji mine izračunavaju se za samo 15 sekundi. Odvojivi prikazivač i nadzorna jedinica mogu se postaviti u zaklon do 15 m udaljen od glavnog radarskog sustava. Radar se može transportirati helikopterom, a pokazao se vrlo učinkovitim u određivanju položaja minobacača, dok je učinkovitost u odnosu na topove bitno manja zbog položenijih putanja i mnogo većih brzina granata.

UKLJUČENJE HUGHESA

Slični zahtjevi za performansama prototipničkih radaara postavljeni su i u Sjedinjenim Američkim Državama. Odlučeno je da se na njih pokuša odgovoriti novom tehnologijom radara koji koriste antenu s faznom rešetkom. Novi je tehnološki pristup trebao biti podržan i snažnom računalnom obradom signala i podataka. Ovakav pristup problemu lociranja neprijateljskog topništva nova je filozofija i značio je otvaranje novog područja. Nakon osam godina razvoja pristup je rezultirao složenim i sofisticiranim radarskim sustavima AN/TPQ-36 i 37 koje je razvila Hughes Aircraft Company, tvrtka legendarnog avijatičara Howarda Hughesa. Naime, operacijski je koncept bio da se primijene dva komplementarna sustava, AN/TPQ-36 optimiran, kao i Cymbeline, za oružja kratkog dometa, kao što su minobacači, i drugi AN/TPQ-37 smješten dalje natrag koji se trebao baviti dalekometnim topništvom. Ova se dva radara nazivaju Firefinder.

Dočasnik Nacionalne garde Kanzasa radi na radaru AN/TPQ-36 tijekom operacije Joint Endeavor u Bosni i Hercegovini u proljeće 1996. Puna proizvodnja AN/TPQ-36 započela je još 1978.

Novi Lockheed Martinov radar AN/TPQ-53 koji već rabi američka vojska ciljeve može otkrivati kontinuirano u krugu od 360 stupnjeva na udaljenosti od 20 km ili u sektoru promatranja od 90 stupnjeva na udaljenosti od 60 km

KOPNENA VOJSKA

AN/TPQ-36 uključuje potpuno elektroničko skeniranje, visokosofističiranu obradu signala, rafinirani softver i ekstenzivnu mogućnost samoprovjeravanja. Sustav ima mogućnost odbacivanja lažnih signala i praćenja više ciljeva uz ekstrapolaciju putanja granata. Elektroničko postavljanje snopa dopušta step-scan koji zajedno sa stabilnim koherentnim transmitemom daje dobro odbacivanje cluttera. Ovo također omogućava i zadovoljavajuće performanse sustava u planinskim krajevima. AN/TPQ-36 može skenirati bilo koji sektor od 90° unutar operativnog sektora od 360°. Radar detektira minobacačku paljbu do 12 km, a topničku paljbu do 24 km. Elektroničko skeniranje je mnogo brže od mehaničkog pomicanja antene, tako da je i vjerojatnost prolaska nedetektirane granate mnogo manja. Odmah nakon otkrivanja jednog projektila inicira se praćenje dok se istodobno nastavlja pretraživanje za novim ciljem. Postavljanje sustava obavlja nekoliko vojnika za nekoliko minuta, a u radu je sustav potpuno autonoman, tako da ga može nadzirati samo jedan operator. Vrijeme stavljanja radara u rad je petnaest minuta, a vrijeme za napuštanje položaja je deset minuta. Puna proizvodnja AN/TPQ-36 započela je 1978. a osim američkih koristile su ga i oružane snage Nizozemske, Australije, Saudijske Arapije i Kine.

ZA DESET POLOŽAJA

Ipak mnogo poznatiji model je AN/TPQ 37, koji je korišten u operaciji Pustinjska oluja. Njegov je razvoj počeo sedamdesetih godina, a u serijskoj proizvodnji bio je od 1981. do 1992. Riječ je o visokoautomatiziranom sustavu koji koristi radar s faznom rešetkom. Sustav može samostalno locirati do deset položaja s kojih se ispaljuju projektili, predviđjeti lokaciju pada projektila, a i usmjeravati i korigirati vlastitu paljbu. Ispaljene projektili, ovisno o krivulji leta i radarskom odrazu projektila, prepoznaje na daljinama od 3 do 50 kilometara. Antena radara radi u frekventnom opsegu S i omogućava istodobno traženje i praćenje više ciljeva. Vrijeme stavljanja radara u rad je trideset minuta, a

Foto: US Army

AN/TPQ-37 mnogo je poznatija verzija od svojeg prethodnika s oznakom 36. Njegova prva masovnija uporaba bila je u operaciji Pustinjska oluja

Foto: US Army

vrijeme za napuštanje položaja petnaest minuta.

Sustav čine: operativni dio (*Operational Control Group - OCG*), smješten na kamionu ili terenskom vozilu, i 60 kW agregat *MEP-115A*, smješten na petotonском vozilu. Vozilo na dvoosovinskoj prikolici M1048 prevozi antenski predajni sklop (*Antenna Transceiver Group - ATG*), sastavljen od antene, predajnika, prijamnika i pripadajuće elektronike. Sastavni dio sustava čine i kamion s pričuvnim generatorom i terensko vozilo *HMMWV*, koje se upotrebljava za izviđanje i prijevoz posluge od 13 vojnika. Nadgradnju tog sustava čini *Firefinder Block II*. Njime su znatno poboljšane računarska i druga elektronička oprema, što je omogućilo brže i točnije izvršenje zadaće. Naj-

veće slabosti tog sustava jesu slaba taktička i strateška mobilnost, te ozbiljni nedostaci u uvjetima asimetričnog ratovanja. Tako je, na primjer, sustavom veoma teško locirati minobacačku vatru ako je položaj oruđa blizu ili ispod nadmorske visine radara.

Tipični borbeni raspored su tri AN/TPQ-36 radara razmještena blizu bojišnice (3-6 km), a dva AN/TPQ-37 povučena odstraga (8-12 km). Ova konceptacija je danas općeprihvaćena kao učinkovito taktičko rješenje i bez sumnje će biti i u budućim sustavima.

Glavni nedostatak sustava AN/TPQ36/37 je prilična veličina i složenost sustava. Nadalje, relativno velika površina antene s faznom rešetkom (približno 2x1 m odnosno 3x1 m) predstavlja cilj koji je lako ranjiv i s manjim fragmentima granata. Radi zaštite antene od manjih fragmenata antena je prekrivena kevlarom. Ipak, problem relativno lakog oštećenja antene ostaje, pogotovo za radare blizu bojišnice i samo je djelomice riješen.

NOVI COUNTERFIRE

Za kopnenu vojsku SAD-a Lockheed Martin Radar Systems nedavno je razvio radar EQ-36 Counterfire (poboljšana verzija AN/TPQ 36) s ciljem stvaranja sustava koji će moći identificirati, pratiti i pomoći neutralizirati prijetnje u obliku minobacačke, topničke ili raketne paljbe u uvjetima brzih izmjena situacije na bojištu.

Foto: US Army

AN/TPQ-36 još je u uporabi. Ovdje ga, u potrazi za vježbovnim topničkim projektilima, koriste vojnici Nacionalne garde Indijane na poligonu Camp Atterbury

Zadaća radara EQ-36 je otkriti, klasificirati, pratiti i odrediti položaj neprijateljske posredne paljbe u bilo kojem načinu rada. EQ-36 uključuje niz poboljšanja radara AN/TPQ-36, uključujući i sposobnost pokrivenosti od 360 stupnjeva umjesto na AN/TPQ-36 aktualnih 90 stupnjeva, smanjenje stope lažnih uzbuna, veću pokretljivost, povećanu pouzdanost, niže troškove životnog ciklusa, smanjenje veličine posade i mogućnost praćenja ciljeva u okruženju potpunog spektra operacija. Counterfire otkriva bliski minobacački napad i napade iz dalekometriih topova i raketa što prethodni model nije mogao. Nadalje, omogućuje zapovjedniku brzo i točno locirati i napasti neprijateljske paljbe položaje s kojih ostvaruju posrednu paljbu.

Foto: US Army

Ovakvo rješenje radara podržava i višerodovske postrojbe. EQ-36 se zapravo sastoji od dva vozila odnosno grupe. Jedan FMTV (Family of Medium Tactical Vehicles) kamion čini Mission Essential Group (grupa neophodna za zadaću), koja se sastoji od radarske antene i naponskog agregata. Na drugom FMTV kamionu nalazi se Sustainment Group (grupa za održavanje), s kabinom u kojoj se nalazi središnji nadzor rada radara i pričuvni naponski agregat.

EQ-36 radar je montiran na FMTV kamion od pet tona i to mu osigurava visoku pokretljivost i laku upravljivost. S druge strane može se brzo rasporediti i integrirati u taktički raspored na bojištu s bilo kojim snagama (oklopne, mehanizirane, pješačke). Prilagodljiv je zahtjevima misije, vojnici mogu upravljati radarem daljinski koristeći se prijenosnim računalom, ili iz potpuno opremljene nadzorne kabine. Upravljački program radara omogućuje izravnu izmjenu podataka s digitaliziranim borbenim sustavom Army Battle Command Systems.

PUNI KRUG

Američka vojska je promijenila označku Enhanced AN/TPQ-36 (EQ-36)

Specijalist 4. pješačke divizije američke kopnene vojske David Garcia provjerava ispravnost radara AN/TPQ-37 u bazi Camp Adder u Iraku krajem 2010. godine

radara na AN/TPQ-53 radara u rujnu 2011. Kod nove oznake radi se o novoj generaciji senzora za protupaljbu s fleksibilnosti prilagodbe na provedbu različitih misija. Radar je uveden u upotrebu u SAD-u 2012. On ciljeve može otkrivati kontinuirano u krugu od 360 stupnjeva na udaljenosti od 20 km ili u sektoru promatrana od 90 stupnjeva na udaljenosti od 60 km. Posada je četveročlana, a sustav je smješten na dva vozila FMTV 6x6. Riječ je o kamionu koji ima poboljšanu taktičku pokretljivost i strateško razmještanje s vojnim transportnim zrakoplovima C-5, C-17 i C-130. AN/TPQ-53 je također proizvod Lockheed Martina. Dakle, radar je zamjena za starije AN/TPQ-36 i AN/TPQ-37. Radar je montiran na stražnjoj strani kamiona i određuje mjesto cilja (paljbeni položaj oružja) s dovoljnom točnošću za učinkovitu protupaljbu. Vrijeme spremnosti za rad je pet minuta, ono potrebno za napuštanje položaja je samo dvije minute što ga svrstava među najbrže radare. Kada se to usporedi s tri HMMWV-a i šest osoba potrebnim za rad na TPQ-36 ili s dva FMTV kamiona, dva HMMWV-a, i trinaest ljudi za TPQ-37 vidi se da je riječ o mnogo ekonomičnijim potrebama za opsluživanje radara. Nadzorno središte omogućuje radaru poveznicu sa zapovjednim sustavima vojske poput AFATDS i FAADC2 s ciljem razmjene informacija. Kao i EQ-36 Counterfire, i Q-53 ima sposobnost upozoriti postrojbe na dolazak posredne paljbe (*Indirect Fire Protection Capability - IFPC*) i o tome obavijestiti odgovorne postrojbe s ciljem uzvraćanja paljbe na neprijateljske paljbe položaje. ■

MALI PRIJENOSNI RADAR

Iskustva iz ratova u Iraku i Afganistanu upozorila su na potrebu razvoja malog prijenosnog radara koji bi, prije svega, otkrivaо položaje minobacača i raketa u urbanim sredinama. Američko rješenje je bio radar AN/TPQ-50, težine 227 kg, kojim rukuje jedan do dva vojnika. Radar je smješten na terenskom vozilu HMMWV. Odlikuje ga mala upotreba energije i kratko vrijeme reakcije, najviše do tri sekunde od trenutka otkrivanja položaja protivnika do početka prototpničke paljbe. Na zahtjevnijim terenima može biti postavljen i na tronožac. Radi u L bandu. Detekcija je do 10 km s točnošću od 50 m. Koristi se agregatom za rad od 3 kW.

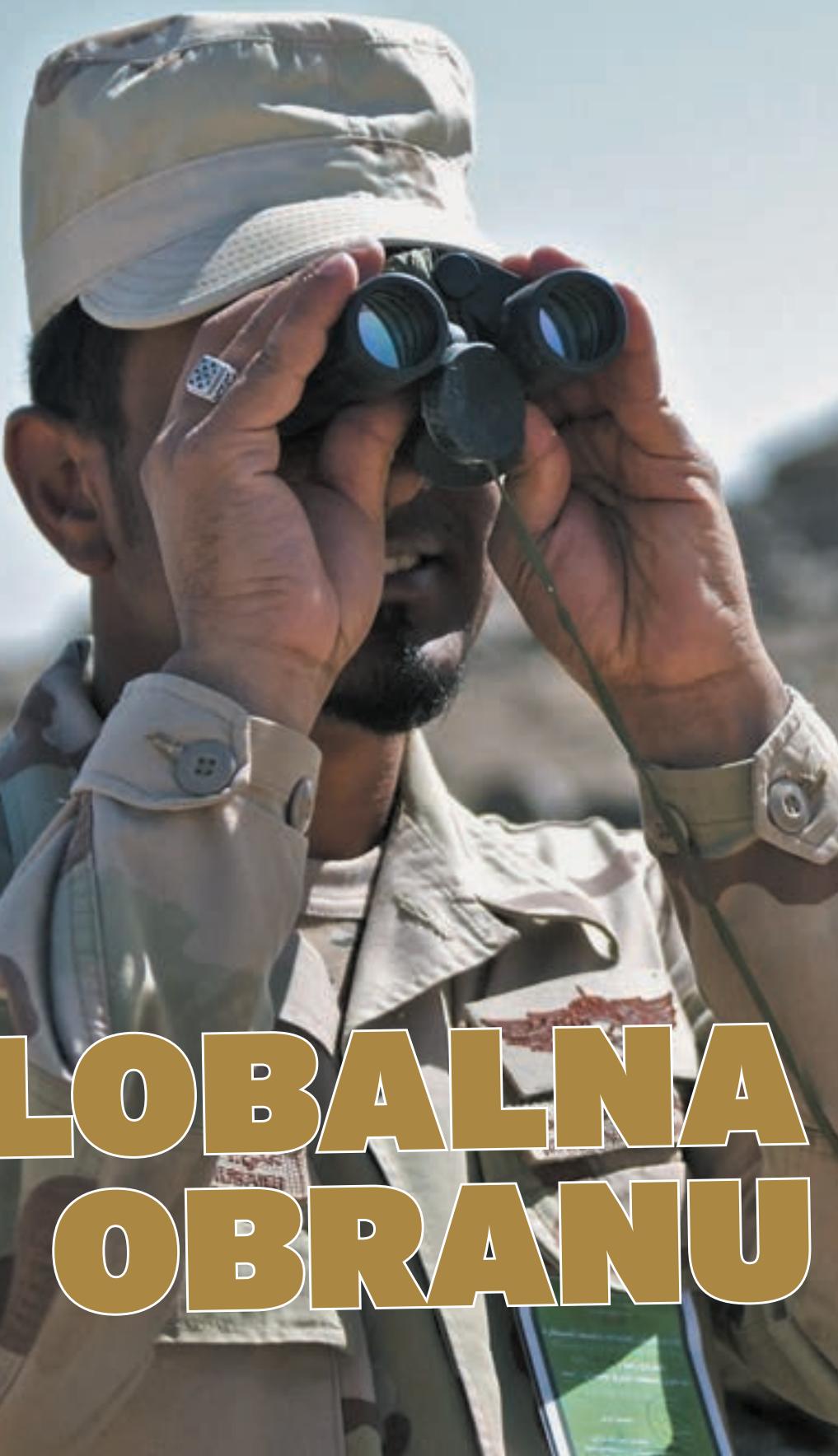

Foto: US Army

VOJNI PRORAČUNI

Satnik američke kopnene vojske promatra koleg u iz Saudijske Arabije kako se koristi dalekozorom na vježbi Friendship Two koja je 2011. održana u najvećoj arapskoj državi. Amerikanci su i dalje neprijeporni u svijetu kad je riječ o obrambenoj potrošnji, a Saudići su prestigli neke tradicionalne velesile i sada su na četvrtom mjestu

GLOBALNA ZA OBRAZU

Hrvoje BARBERIĆ

Foto: US Army

IZDVAJANJA

STOKHOLMSKI MEĐUNARODNI INSTITUT ZA MIROVNA ISTRAŽIVANJA (STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE - SIPRI) U SVOM JE REDOVITOM IZVJEŠĆU OBJAVLJENOM SREDINOM SRPNJA OBZNANIO PODATKE O VOJNOJ POTROŠNJI ZA 171 ZEMLJU SVIJETA

VOJNI PRORAČUNI

SIPRI-jevo istraživanje o obrambenim izdacima jedan je od najautoritativnijih izvora informacija za referentnu tematiku. Posebno je zanimljivo jer obuhvaća kretanja od 1988. do 2013. godine, čime pruža jasnu sliku o smjeru kretanja obrambene politike pojedine zemlje.

Najveći svjetski vojni proračun – naravno, onaj SAD-a, zabilježio je pad u odnosu na 2012., dok su sljedeća tri po veličini potrošača Kina, Rusija i Saudijska Arabija povećala svoju vojnu potrošnju. Tako je Saudijska Arabija u 2013. prestigla Veliku Britaniju, Japan i Francusku te postala četvrti svjetski vojni potrošač! Također, Kina, Rusija i Saudijska Arabija su među 23 zemlje svijeta koje su udvostručile svoju obrambenu potrošnju nakon 2004. godine.

STAGNACIJA I/LI BLAGI RAST

Ukupni obrambeni izdaci svih zemalja na svijetu u 2013. godini dosežu 1739 milijardi dolara. Nakon velikog rasta

(Foto: ROK Armed Forces)

**Južnokorejski vojnici u akciji.
Tamošnja potrošnja je tradicionalno manja od tri posto njihova BDP-a**

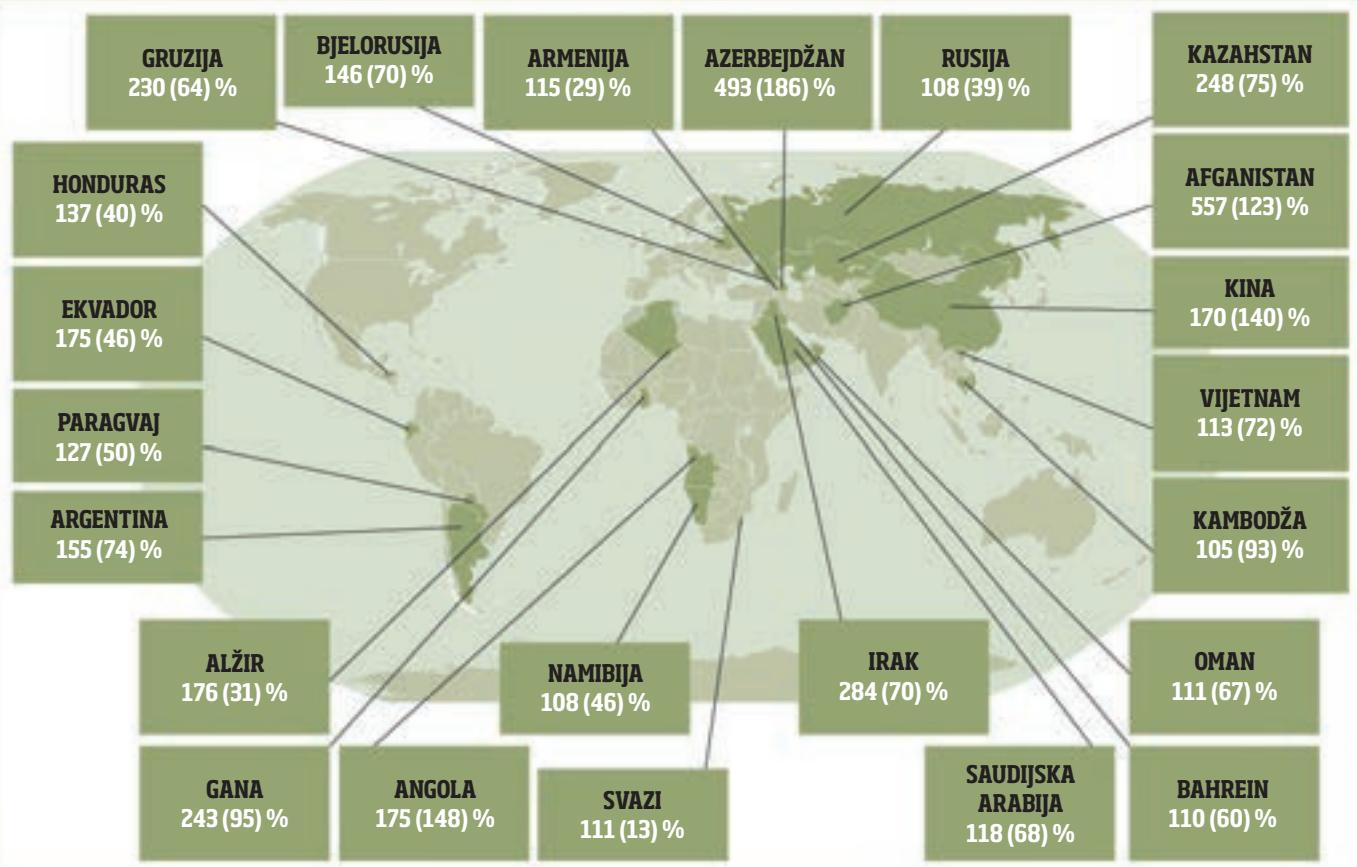
troškova početkom prošlog desetljeća te ratova u Iraku i Afganistanu, nakon 2009. svjetska globalna obrambena potrošnja stagnira ili tek blago raste. Odnosno, u 2012. je iznosila 1736 milijardi, a u 2011. godini također 1739 milijardi dolara.

Promatrano po kontinentima najveći dio obrambene potrošnje (zahvaljujući

SAD-u) otpada na Sjevernu Ameriku sa 659 milijardi dolara, slijedi Europa s 410 milijardi te Azija i Oceanija s 407 milijardi troškova. Na povećanje obrambenih troškova u Aziji utječe napetosti u Južnom kineskom moru koje dovode do rasta vojnih proračuna i kod zemalja kao što su Filipini i Vijetnam. Pojedinačno, najveće povećanje

Ivor: SIPRI

DRŽAVE KOJE SU UDVOSTRUČILE VOJNU POTROŠNJU IZMEĐU 2004. I 2013.

Napomena: prva brojka uz svaku državu odnosi se na povećanje vojne potrošnje, a druga na rast BDP-a u navedenom razdoblju

u Aziji ima Afganistan sa 77%, koji priprema vlastite oružane snage za najavljeni povlačenje međunarodnih snaga iz zemlje. Na začelju je afrički kontinent s 44,9 milijardi, dok kontinuirano svjetsko žarište Bliski istok na obranu izdvaja ukupno 142 milijardi dolara. Vojna potrošnja na Bliskom istoku se u odnosu na raniju godinu povećala 4% pri čemu prednjače Bahrein s 26% i Saudijska Arabija sa 14%, vjerojatno i zbog odnosa s Iranom te konsolidacije svojih oružanih snaga pod utjecajem arapskog proljeća. Ipak, najveći je rast u regiji od čak 27% zabilježio Irak koji je u procesu obnove svojih oružanih snaga. Alžir je prva afrička zemlja s vojnim proračunom većim od deset milijardi dolara s povećanjem od 8,8% u odnosu na 2012. godinu (ili čak 176% prema 2004. godini). Angola je povećala svoj vojni proračun za 36% čime je postala najveći vojni potrošač u supersaharskoj Africi te drugi najveći na kontinentu. Kao i u slučaju Alžira, angolski proračun svoj rast duguje povećanju prihoda od nafte.

SAD I OMAN

Prema SIPRI-ju u 2013. SAD ima obrambeni proračun od 640 milijardi dolara, Kina 188 milijardi, Rusija 88 milijardi, Saudijska Arabija 67 milijardi, Francuska 61 milijardi, Velika Britanija 57 milijardi, Japan 49 milijardi i Njemačka 48 milijardi dolara. Od zemalja u aktivnim svjetskim kriznim žarištima, Ukrajina ima vojni proračun od 5,4 milijardi dolara, Irak 7,9 milijardi, (veliko povećanje u odnosu na 1,2 milijardi dolara 2006. godine) dok za Siriju i Libiju nema preciznih podataka. ■

U odnosu na ukupni nacionalni BDP, za obranu u svijetu najviše izdvajaju Oman i to 11,3%, Saudijska Arabija 9,3%, Afganistan 6,3%, Izrael 5,6%, zatim Alžir i Angola s po 4,8% te Singapur s 3,4% nacionalnog BDP. Od poznatih sila Rusija izdvaja 4,1% posto za obranu, SAD 3,8%, Francuska 2,2%, Njemačka 1,4%, Velika Britanija 2,3%, Japan 1% a Kina 2%. Usporedbe radi, pred sam kraj hladnog rata 1988. vojni je proračun SSSR-a iznosio 15,8%, a SAD-a 5,7%. Promatranu u vremenском kontinuitetu, američka su izdvajanja za obranu u devedesetim godinama smanjivana iz godine u godinu te su 2000. pala na tek 3% BDP-a, da bi početkom angažmana u Afganistanu te Iraku vojni proračun ponovno rastao te 2010. godine doseguo 4,8%.

NATO SAVEZ

Zemlje članice NATO-a još uvijek čine većinu svjetske obrambene potrošnje s više od 60%. Obrambeni proračuni u većini europskih članica NATO-a su pod velikim pritiskom nakon početka ekonomске krize 2008., te se očekuje da nakon kraja angažmana u Afganistanu krajem 2015., padnu na najniže dosad zabilježene razine.

Od 2010. europske su zemlje smanjile vojne snage za 160 tisuća ljudi te se očekuje nastavak ovog trenda. Na SAD otpada više od 70 % troškova svih 28 članica NATO-a. Na nedavnoj konferenciji ministara obrane NATO-a u Bruxellesu američki ministar obrane Hagel je najavio nastavak rezova u obrambenim troškovima SAD-a. Planira se tako smanjenje aktivnog sastava kopnene vojske na između 440 i 450 tisuća vojnika, odnosno na najmanju veličinu još od vremena prije II. svjetskog rata. ■

Angolski vojnici imaju dosta razloga za zadovoljstvo. Zahvaljujući izvozu nafte, zemlja u južnom dijelu Afrike iznimno je povećala svoju obrambenu potrošnju

Kina nosi svjetsku srebrnu medalju po uloženim sredstvima za obranu u 2013. Predstavljanje novih oružnih sustava, pa tako i ratnih brodova, ondje je iznimno česta pojava

Ukrajinski vojnik s osobnim naoružanjem i dodatnom opremom. Očekuje se da će Ukrajina u 2014. godini imati veći proračun od 2013. kada je prema SIPRI-jevim podacima iznosio 5,4 milijardi dolara

BAE Systems je prošle godine isporučio Omanu dvije moderne korvete: Al Shamilh (na slici) i Al Rahmani. Ta je zemlja najizdašnija po uloženom novcu za obranu u odnosu na ukupan BDP

PODLISTAK

RATNA POVIJEST ITALIJE (1820. – 1936.) II.DIO

BITKA

TIJEKOM REVOLUCIONARNIH 1848. I 1849. TALIJANSKI *RISORGIMENTO* BIO JE U PUNOM JEKU. ČINIO SE DA JE ENTUZIJAZAM UJEDINITELJA NEPOBJEDIV. NO, HABSBURGOVCI NIKAKO NISU NAMJERAVALI NAPUSTITI ĆIZMU BEZ OGORČENE BORBE...

Francusko pješaštvo u naletu tijekom bitke kod Solferina, djelo švicarsko-talijanskog slikara Carla Bossolija (1815.-1844.). Bitka je inspirirala Jeana-Henryja Dunanta na osnivanje međunarodne organizacije Crvenog križa

Nakon uspjeha u Palermu (vidi podlistak, HV 454) sicilijanski ustank se širi ostalim otočkim gradovima – Agrigentu, Cataniju, Messini i Trapani. Na vijest o Bečkoj revoluciji 18. ožujka 1848. započinje ustakan u Milanu, koji su Austrijanci ubrzano prisiljeni napustiti, a oslobo-

đena je i Venecija. Nakon toga Pijemont objavljuje rat Austriji i započinje I. rat za ujedinjenje. Ovaj rat su uglavnom vodile snage Pijemonta, dok je pomoć ostalih talijanskih država bila iznimno slaba i svodila se samo na odrede dragovoljaca. Nakon početnih bitaka u kojima su

Pijemontezi uglavnom pobijivali Austrijance, austrijski zapovjednik feldmaršal Radetzky konsolidirao je svoje snage kod Verone i potukao snage Pijemonta u bitki kod Vicenze 10. lipnja 1848. Nakon toga je ovlađao cijelim prostorom Venecije osim samog

grada, koji nije želio napasti kako bi ga poštudio razaranja. Nakon što je ponovno preformirao svoje snage, Radetzky je započeo snažnu ofenzivu 22. srpnja. Ona je dovela do odlučujuće bitke kod Custoze (25. – 27. srpnja 1848.) u kojoj su Pijemontezi teško poraženi.

KOD SOLFERINA

Porazom u ovoj bitki Pijemont je izgubio cijelu Lombardiju, te bio prisiljen na potpisivanje primirja. No, primirje nije dugo potrajalo, jer pod pritiskom javnog mijenja kralj Karlo Albert ponovno pokreće ratne operacije u ožujku 1849.

REORGANIZACIJA I ABDIKACIJA

Nakon poraza u prethodnoj godini Karlo Albert je reorganizirao vojsku Pijemonta koja je ustrojena u sedam pješačkih divizija i dvije samostalne brigade (ukupno 113 bojni linijskog pješaštva, 10 bersagliere bojni, 19 topničkih bitnica, 27 konjaničkih eskadrona i 6 inženjerijskih satnija), ne računajući dragovoljačke milicijske postrojbe iz ostalih talijanskih država. S tom snagom ponovno je krenuo na austrijske okupacijske snage (ukupno 72 bojne pješaštva i 24 konjanička eskadrona, te oko 180 topova) pod vodstvom Radetzkog. Osim postrojbi pod Radetzkim, Austrijanci su raspolagali i s oko 25 000 vojnika koji su opsjedali Veneciju. Nastupajući znatno opreznije nego prethodne godine (poučeni porazima iz prethodnog razdoblja), snage Pijemonta sukobile su se s Austrijancima u bitki kod Vigevana, iz koje su se odmah povukle u smjeru Novare, što je Radetzky i predviđao, te sljedećeg dana pošao za njima. U odlučujućoj bitki kod Novare 23. ožujka 1849. Austrijanci su ponovno teško porazili snage Pijemonta. Gubici Pijemonteza bili su više od 5000 ljudi, dok su Austrijanci imali oko 3000 poginulih i ranjenih. To je rezultiralo abdikacijom pijemontskog kralja Karla Alberta u korist njegova sina Viktora Emanuela II. i potpisivanjem mira u Vignaleu 26. ožujka. Austrijanci su sukladno odredbama tog mira okupirali Novaru i ustrojili garni-

zon u Alessandriji, a situacija u sjevernoj Italiji vraćena je u granice zacrtane Bečkim kongresom 1815. godine. No, ideja o ujedinjenju i osamostaljenju Italije uhvatila je duboko korijene među talijanskim pučanstvom, pa su započele nove pripreme za nastavak Risorgimenta.

POVEZIVANJE S FRANCUSKOM

Pijemont je iだlje ostao središte novog pokreta za ujedinjenje, ali ovog puta pripreme su bile mnogo temeljitije i sveobuhvatnije. Situacija na međunarodnom planu duboko se promjenila nakon Pariškog mira 1856. (kojim je završen Krimski rat (1853. – 1856.) – op.a.), zbog stvaranja problema na Balkanu (tzv. istočno pitanje) i time uvjetovanog pregrupiranja europskih sila. Francuska se politički približila Rusiji i samim time otuđila od Austrije i Turske. Kako je Pijemont bio u vrlo zahlađenim odnosima s Austrijom, odmah se politički povezao s Francuskom tražeći u njoj zaštitnika i saveznika, planirajući novi rat protiv Austrije. Kako bi sprječili savezništvo Francuske i Pijemonta, Austrijanci su mobilizirali svoje snage i objavili rat Pijemontu 26. travnja 1859. Taj je čin samo ubrzao stvaranje francusko-pijemantskog ratnog savezništva i francuske snage ulaze na prostor Pijemonta. Time je započeo II. talijanski rat za ujedinjenje. Nakon prvih sukoba u početnom razdoblju rata došlo je do odlučujuće bitke kod Magente 4. lipnja 1859. u kojem su teško potuče-

Habsburškog maršala Radetzkog snimio je Moritz Lotze 1857., nedugo prije smrti iduće godine u 92. godini života. Njegovi su nasljednici na čelu habsburških snaga 1859. prokockali pobjede koje je na talijanskoj Čizmi postigao desetljeće prije

ne austrijske snage predvođene feldmaršalom Ferencom Gyulayom. Izgubile su više od 10 000 vojnika, pa su prisiljene na povlačenje.

CAREVO ZAPOVJEDNIŠTVO

Kako bi vratile prijašnje pozicije, austrijske snage su reorganizirane.

Pod osobnim zapovjedništvom cara Franje Josipa I. ponovno su započele pokret u dubinu talijanskog prostora prešavši rijeku Mincio, pa je došlo do najvećeg sukoba u II. talijanskom ratu za ujedinjenje – bitke kod Solferina 24. lipnja 1859.

Obje sukobljene strane su u toj bitki angažirale više od 70% vlastitih vojnih potencijala (uključujući praktično i cijelokupnu pričuvu), zbog čega su gubici na obje strane bili iznimno veliki. Austrijanci su imali više od 2300 poginulih i više od 10 600 ranjenih vojnika i časnika, a Francuzi i Pijemontezi oko 2200 poginulih i 11 000 ranjenih vojnika. Bitka kod Solferina bila je ključna bitka II. rata za ujedinjenje i ključni događaj u europskoj povijesti koji je jednog od sudionika te bitke Jean-Henry Dunanta inspirirao na stvaranje međunarodne organizacije Crvenog križa. No, bila je i ideološka te politička prekretnica u cijelom Risorgimentu. Ova je bitka dodatno pridonijela slavi već nadaleko poznatog Giuseppe Garibaldija, koji je s "Alpskim lovциma" pobjedio Austrijance kod Varezea i Coma i time pridonio potpunom slomu austrijskih snaga. ■

U prethodna tri broja Hrvatskog vojnika predstavljen je dio sadržaja stenograma 41. sjednice Vrhovnog savjeta odbrane Savezne Republike Jugoslavije, održane 14. kolovoza 1995. godine. Jedan od govornika na toj sjednici bio je general-potpukovnik Blagoje Kovačević, zamjenik načelnika GŠ Vojske Jugoslavije (general-pukovnika Momčila Perišića), koji je govorio o prijedlogu mjera "za narastanje borbene gotovosti" i drugim mjerama.

On je, zbog "trenutka u kojem se nalazi Jugoslavija", naglasio potrebu "realnog i celovitog sagledavanja situacije u okruženju, stanje u

rata, Vojska Jugoslavije nema realnih uslova za pobedu, već bi rešenje tražili u dugotrajnom ratu sa neizvesnim krajem". Naglasivši da je "ući u rat koji se može izbeći, da bi bio poražen, više nego besmisleno", kao "optimalni pravac rešenja krize", odnosno "nedvosmislen i jasan strategijski cilj", naveo je "sprječavanje ulaska SRJ u rat" i uspostavu "trajnog i pravednog mira za sve narode koji žive na ovim prostorima", uz napomenu da se rat mora voditi "samo ako bude nametnut". Podsjetio je nazočne da se "politikom rukovodstva Republike Srpske i Republike Srpske Krajine o neprihvatanju planova

nom području Republike Hrvatske, op. a.) za samostalnu uspešnu odbranu i nanošenje hrvatskoj vojsci neprihvatljivih gubitaka". Rekao je da "Srpsku vojsku Krajine" treba reorganizirati i "težišno je pripremiti i angažovati za gerilsko ratovanje na izgubljenim prostorima RSK, radi vezivanja snaga hrvatske vojske, nanošenja gubitaka i stavljanja do znanja međunarodnoj zajednici da je to srpska zemlja i da narodi s tog prostora ne prihvataju politiku svršenog cilja", te da je "u tom cilju potrebno vratiti sva profesionalna vojna lica i vojnospособne građane Republike Srpske (Krajine) u prihvatne

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

OLUJA - "POSTOL I RAŠČLAMBE SRBI

zemlji, Vojsci Jugoslavije, Vojsci Republike Srpske i Vojsci Republike Srpske Krajine" te na temelju toga zaključivanja i predlaganja mjera "u skladu s realnim vremenom koje u ovom trenutku nije naš saveznik". Istaknuo je da se vrijeme može pretvoriti u saveznika samo pod uvjetom "da sačuvamo mir koji je uslov za opstanak i ekonomski oporavak, koji će nam pružiti mogućnost da jačamo odbrambenu sposobnost zemlje i borbenu gotovost Vojske Jugoslavije koja će biti siguran garant miru". To je zapravo prijedlog za nastavak politike koje je srpsko vođstvo u Beogradu pokušavalo nametnuti i vođstvu pobunjenih Srba u Kninu prije operacije Oluja, ne zbog toga što je oduštoalo od cilja da svi Srbi žive u jednoj državi, nego iz pragmatičnih razloga da se ukidanjem sankcija Jugoslaviji stvore gospodarski uvjeti, bez kojih provedba toga cilja nije bila moguća. Rekao je da zagovornici ratne opcije u Jugoslaviji "direktno, svesno ili nesvesno, idu na ruku našim neprijateljima", upozorivši da "stanje u zemlji, Vojsci Jugoslavije, Republici Srpskoj i Republici Srpskoj Krajini imperativno zahteva rešavanje krize mirnim putem, jer u postojćem odnosu snaga i resursima za vođenje

kao osnove za pregovore izgubilo nenadoknadio vreme, sačuvala i ojačala muslimansko-hrvatska federacija, izgubilo ljude i teritorij" te da se, što smatra najtragičnijim – "udaljilo od konačnoga cilja".

Među mjerama koje je naveo da SRJ treba poduzeti u cilju osiguranja mirnog rješenja krize, a koje su uglavnom naveli i prethodni izлагаči, istaknuo je pokretanje inicijative "preko Saveta bezbednosti, da se sektor Istok proglaši zonom mira ili zaštićenom zonom koju bi garantovale Ujedinjene nacije i zemlje članice Kontaktne grupe te da se energično zahteva poštovanje sadašnjeg statusa 'žute' i 'plave' zone na Prevlaci." Dakle, tražio je "zamrzavanje" postojećga stanja okupacije dijela Republike Hrvatske. Uz to, tražio je da "rukovodstvo Republike Srpske odmah prihvati Mirovni plan ili nove inicijative sa kojime je saglasno rukovodstvo Savezne Republike Jugoslavije", te da se u tom cilju svaka daljnja vojna pomoći Srbima u BiH uvjetuje "prihvatanjem i sproveđenjem politike rukovodstva SRJ". Predložio je i da se mjerama "državnih organa i Vojske Jugoslavije podigne sposobnost 11. korpusa (SVK) i naroda u Zapadnom Sremu, Istočnoj Slavoniji i Baranji (dakle, na okupira-

centre u severozapadnu Bosnu, a oni koji to ne žele – naći zakonsku osnovu da im prestane služba". I ovi njegovi zahtjevi jasno pokazuju da je vođstvo Vojske Jugoslavije dijelove teritorija Republike Hrvatske i dalje smatralo "srpskom zemljom".

Radi finansijskog osiguranja aktivnosti Vojske Jugoslavije predložio je da se "po hitnom postupku" usvoji rebalans "Saveznog budžeta" te da se iz saveznih rezervi osiguraju sredstva ("82 miliona dolara") za nabavu i uvoz "najkritičnijih ratnih materijalnih rezervi i repromaterijala", posebno spomenuvši "350 tona olova za proizvodnju akumulatora i 5000 kubnih metara dizel goriva".

Potom je uslijedila rasprava, u kojoj se za riječ prvi javio Slobodan Milošević, predsjednik Srbije. On je podsjetio da je "svrha ovog sastanka jedinstvo stavova i akcija svih političkih i vojnih faktora u SRJ", jer je to uvjet "da delujemo efikasno kao država i da delujemo u skladu sa interesima ove države, a onda time i u skladu sa interesima srpskog naroda u celini". Nazočne je obavijestio da je imao "vrlo detaljne" razgovore s ruskim rukovodstvom i predsjednikom Rusije Borisom Jeljinom, koji je javno poručio da će

"ukoliko se ne obezbedi mirno rešenje, odnosno pitanje sankcija protiv Jugoslavije, Rusija jednostrano izaći iz režima sankcija", te da je poslije dva dana ruski parlament donio "poznatu odluku o ukidanju sankcija". Ustrajavanje na politici mira naveo je kao osnovni argument Rusije da pruži svaku pomoć SRJ, uključujući i određene aktivnosti u pružanju vojne pomoći, o kojima je bilo razgovora na razini kontakata koje su imali "ministar odbrane i načelnik Generalštaba Vojske Jugoslavije u Moskvi", kao i kontakata prilikom "posete Kozireva (ruskog ministra vanjskih poslova) Beogradu, sa zamenikom načelnika Generalštaba Rusije". Napomenuo je da Amerika (SAD) neće dovesti u pitanje svoj odnos s Rusima zbog spomenute

da će to odbijanje najviše dovesti u opasnost bezbednost Krajine. Sve naše prognoze i upozorenja su se, na žalost, pokazali tačnim. Niko ne bi bio srećniji od nas da su nas događaji demantovali. (...) Momo (vjerljivo Momir Bulatović, predsjednik Crne Gore, op. a.) se dobro seća mog razgovora s Mladićem prilikom napada na Žepu i Srebrenicu. Ja sam onda rekao: 'Ratko, ti sada meriš vojničku cenu tog uspeha. Vojnička cena je pet mrtvih, 20 ranjenih, jedno uništeno vozilo itd. To je mnogo jeftino. A politička cena može da bude milion puta veća, jer će se sutrat ticitati interesa 12 miliona ljudi!' Nažalost, tu je jedna desinharizacija u vojnim postupcima prema političkim postupcima, koji su morali da budu bolje sinhronizovani. Oni zauzimaju

potpukovnik Ljubiša Veličković, "komandant RV i PVO") potvrditi da naša protivvazdušna odbrana nije u stanju da spreči masovne udare NATO pakta na našu teritoriju, na sve strateške, komunikacijske, energetske objekte i svaka druga čvorista i aglomeracije, pa onda kada bismo izveli samoubilačku akciju protiv celog NATO pakta bili bi nam diktirani uslovi mira, pa bi rekli: 'Taj agresor mora da bude i politički kažnen, a to znači da mu se uzme Vojvodina, da mu se uzme Sandžak, da mu se uzme Boka, da mu se uzme Kosovol' Od ostatka jada bi se napravila neka marionetska državica, koja ne bi mogla da opstane, jer bi to jedva dočekali. (...) Ne bih govorio o jednoj poražavajućoj i ponižavajućoj situaciji – da je sva pomoć koju je dobila

UJNE" BRIGE JANSKOG VODSTVA [IV. DIO]

ruske izjave, te da ima "pouzdane informacije" da je predsjednik SAD-a Bill Clinton "naložio mirno rješenje" te da se za "nezavršeni bosanski problem mora naći rešenje", a da je Hrvatska "najočitije upozorenja da ne ide u bilo kakve vojne aktivnosti prema istočnoj Slavoniji". Primjetio je da je i stav Hrvatske da "se pitanje istočne Slavonije rešava mirnim putem, uz pregovore", što pokazuje i predizborni program HDZ-a uoči izbora predviđenih u Hrvatskoj krajem listopada i početkom studenoga.

Posebno je zanimljiv dio Miloševićeva izlaganja nazočnima, koje je započelo primjedbom o uzrocima vojnih operacija hrvatskih snaga: "Tačno je, kako je rečeno na početku – da je među uzrocima hrvatske agresije podrška SAD i Nemačke; ali, tačno je samo uslovno. Jer, tačno je, ako se 'odseče parče' vremena od trenutka kada su počeli agresiju. Mi ne možemo vanvremenski da tumačimo političke tokove. Jer, to se dogodilo posle rezolutnog odbijanja mirovnih planova od strane rukovodstva Republike Srpske odnosno mirovnih planova koje su podržale SAD i Nemačka. (...) Uostalom, ja bih vas podsetio – ne želim sebe da citiram, ali pre više od godinu dana upravo sam upozorio javno

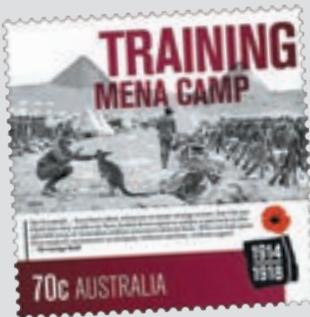
Žepu, gde nikad srpska noga nije kročila – od rata naovamo ako je došao neki trgovac Srbin, jer to je muslimanska enklava 100 godina. Odatle se tera 40.000 izbeglica, to je zaštićena zona UN (...) Sviđalo se to nama ili ne, bilo to tačno ili ne, politička percepcija stvari, kako u Savetu bezbednosti (UN) tako i na drugim nivoima, je materijalna činjenica (primjerice, da su Hrvatska i Bosna i Hercegovina međunarodno priznate države). Mi možemo samo da žalimo što je činjenica takva, ali, na žalost, bez mogućnosti da na nju utičemo. Ja i danas mislim da je ključ u rukama vojnog vrha Republike Srpske. (...) Prema tome, ja vas molim, kao kolege tih ljudi, da ispoljite svoj maksimalan uticaj u uobziđivanju njihovom, da shvate da je apsolutno nemoguće da ratuju protiv celog sveta i kompletog NATO pakta, sa vojničkim izgledom na uspeh! Ko ima takve sulude ideje, morao bi da shvati da to treba da plati ceo narod! (...) Prema tome, moramo da izvršimo pritisak, da im objasnimo da je rešenje samo kroz mirovni plan. Tako rešavamo njihova istorijska egzistencijalna pitanja, a tako rešavamo i skidamo ratnu opasnost koja se približila granicama Jugoslavije. (...) Mislim da će Veličković (general-

Republika Srpska Krajina, praktično, završila kao naoružavanje hrvatske vojske! Zamislite vi taj apsurd: na jednoj strani, odbija se mirovni plan, a na drugoj strani, odbija se da se branili? Vi ste najstručniji deo ove naše Vojske. Kao što znate, tamo je palo naređenje da svi izadu iz Krajine tog istog dana (...). Da smo tog istog dana napravili idiotsku glupost da im pomognemo, ko bi to stigao do Knina do večeri da im pomognel? Pa, tamo ne bi moglo da se stigne od njihovih kolona kojima su zakrčili sve puteve u bežanji zajedno sa stanovništvom. Više su izginuli u bežanji sa stanovništvom nego što bi izginuli držeći linije. To je apsurdna situacija! Pitanje je ko je, zaista, doneo odluku da krajško rukovodstvo napusti Krajinu? Takva odluka koja izazove egzodus bude doneta u uslovima kada su imali sve uslove da se brane. Sada to treba da bude razlog da Jugoslavija jurne tamo da brani te teritorije, sa kojih su oni utekli kao zečevi?! Molim vas, 6000 Hrvata je branilo Vukovar pola godine; napadala je cela Prva armija, vazduhoplovstvo, čudo, sva sila koju je imala JNA, a oni nisu odbranili Knin, kojem se može prići samo iz tri pravca; nisu ga mogli braniti ni 12 sati!" ■

Zapadnoafričku državu Niger, koja je neovisnost stekla 1960., potresaju vrlo često državni udari. U vrijeme izdavanja marke vlast u državi je imao general Seyni Kountché koji je uz pomoć vojske preuzeo vlast 1974.

FILATELIJA

Australski kamp za vojnu obuku tijekom Prvog svjetskog rata bio je u Menai, neposrednoj blizini znamenitih egipatskih piramida

MARKE - POTVRDE SPREMNOSTI

Poštanske marke, sredstva plaćanja poštarine i reprezentativni proizvodi država i samostalnih teritorija, idealno su sredstvo za prikazivanje javnosti znanja, sposobnosti, vještina i motiviranosti pripadnika određenih vojnih postrojbi, ali i za pokazivanje moći i spremnosti oružanih snaga

Ivo AŠČIĆ

Vojne vježbe (Norveška 2006., Irak 1968.), mimo-hodi (Egipat 1962., Afganistan 1972., Brunej 1986., Jordan 1994., Hong Kong 2004., Kina 2009., SAD 2009.), vojnički petoboji (Niger, 1984.), teoretska izobrazba (Uzbekistan 2006. i 2012.), vojna vježba-lišta (Gibraltar 1982.) neke su od maraka na temu spremnosti oružanih snaga. Ove su marke ujedno i svojevrsni pozivi mladićima i djevojkama na dragovoljno pristupanje službi u oružanim snagama, posebice u ratnim vremenima.

Producija ovakvih maraka posebice je popularna kod relativno mlađih država i samostalnih teritorija koje žele pokazati svjetskoj javnosti svoju snagu i spremnost za očuvanjem neovisnosti ali i podsjetiti na povijesna vojna događanja koja su utjecala na daljnji razvoj svoje države i svjetskog poretku. Motivi nekih maraka su replike i starih fotografija (npr. obuka australskih vojnika prije odlaska na bojište u I. svjetskom ratu, Australija, 2014.).

Nerijetko su autori prigodnih tekstova koji detaljno objašnjavaju značenje motiva na markama i razloge puštanja maraka u promet visoki časnici i državni dužnosnici. Dobri primjeri su sedam maraka Macaoa, posebne administrativne regije u jugoistočnoj Kini, izdane 2009. godine povodom 10. obljetnice narodnooslobodilačke vojske, garnizona stacioniranog u Macaou, čiji tekst potpisuju general-bojnik Wang Yuren i brigadir Xu Jinlin te hrvatske marke izdane u srpnju 2013. "Pristupanje Hrvatske Europskoj uniji" s tekstrom Vesne Pusić,

Opatija slovi za jednu od najpoželjnijih hrvatskih destinacija i "prvu damu" europskog turizma. Ovo je već druga marka RH s motivom turističke Opatije

prve potpredsjednice Vlade i ministricе vanjskih i europskih poslova. I ovi tiskani tekstovi (prospekti, prigodni listovi) su predmetom sakupljanja određenog broja filatelista koji žele znati svaku pojedinost o marki, a vrlo su praktični za medije, posebice za filatelističke časopise.

TRADICIJA HRVATSKOG TURIZMA

Povijest hrvatskog turizma službeno se veže za 1844. godinu kada je u Opatiji izgrađena kuća za odmor Villa Angiolina s prekrasnim parkom. Nakon boravka bana Josipa Jelačića i carice Marije

Anne Savojske, supruge cara Ferdinanda, Opatija postaje i traženo lječilište među najpoznatijim osobama tadašnje monarhije. Prije Prvog svjetskog rata Opatija postaje posjećenje odredište od tada iznimno cijenjenih Karlovačkih Vary te jedna od najvažnijih turističkih destinacija u čitavoj Europi. Od nekadašnje zimske, lječilišne destinacije postaje sve traženije ljetno odredište stotina tisuća turista, koji u nju stižu privučeni kupalištima, kulturom, arhitekturom, gastronomijom, kongresnim događajima, manifestacijama. O tradiciji hrvatskog turizma govorii i hrvatska marka "170 godina turizma u Opatiji" koja je u lipnju ove godine krenula na svoje putovanje.

Ova i brojne druge "turističke" marke na razglednicama podsjetiti će svoje primatelje u inozemstvu na prirodne i kulturne ljepote Hrvatske. Smatra se da je to najljepši dar s putovanja koji se može dobiti jer ih se draga osoba sjetila tijekom odmora te našla vremena za pisanje topnih riječi. Ovaj učinkoviti način promoviranja Hrvatske zanimljiv je i po tome što stranci sami financiraju promidžbu turističke Hrvatske, šaljući milijune razglednica iz Hrvatske. ■

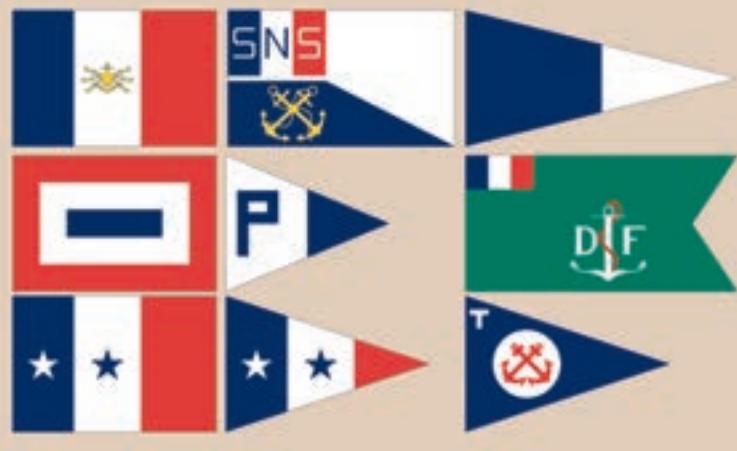
Pripadnici Maori bojne u sastavu novozelandske vojske na obuci u Egiptu 1941. Marka je izdana u seriji ANZAC koji podrazumijeva australsko-novozelandske vojne postrojbe koje su sudjelovale u oba svjetska rata

Povodom 15. obljetnice uspostave države Uzbekistana izdano je više maraka koje prikazuju suverenost i razvoj države. Neke od njih prikazuju spremnost i obuku uzbekističkih vojnika. Motiv na marki prikazuje apsolvente na vojnoj akademiji

Macao je 2009. godine na nekoliko maraka obilježio 10. obljetnicu narodnooslobodilačke vojske, garnizona stacioniranog u Macaou. Jedna od maraka iz ove serije simbolički prikazuje neupitnu spremnost vojnika u obrani Macaoa kojem je zajamčen visoki stupanj autonomije nakon višestoljetne vlasti Portugalaca

Zastave francuske civilne mornarice: s lijeva na desno, prvi red: krmena zastava kablopolačkih brodova, zastava SNS, plamenac najstarijeg zapovjednika trgovske mornarice; drugi red: znak brodova peljara, plamenac pomorske policije, znak carinskih brodova; treći red: zastava i plamenac francuskog jedriličarskog kluba, plamenac Nautičkog kluba ratne mornarice

FRANCUSKE CIVILNE POMORSKE ZASTAVE

Brodovi koji polazu podmorske kablove imaju posebnu krmenu zastavu, koja u bijeloj pruzi sadrži žuti znak s prikazom sidra, zvijezde i munja. Brodovi nacionalne službe spašavanja (Société Nationale de Sauvetage, SNS) kao znak na jarbolu viju zastavu koja se sastoji od bijelog i plavog vodoravnog polja, posljednje koso "odrezano" na slobodnom kraju sadrži žuta ukrštena sidra, a u ugлу trobojnica s inicijalima naziva službe. Brodovi carinske službe kao znak viju zelenu raskoljenu zastavu s trobojnicom u ugлу i bijelim znakom sidra u sredini okruženim inicijalima službe. Brodovi peljara kao znak ističu crveno-bijelo-plavu trobojnicu u obliku širokih obruba. Brodovi zaduženi za nadzor navigacije (pomorska policija) ističu trokutasti okomito bijelo-plavi plamenac s plavim slovom P u bijelom polju. Jahte i jedrilice članova francuskog

nacionalnog jedriličarskog kluba (Yacht Club de France) mogu kao krmenu zastavu isticati zastavu kluba – trobojnicu s bijelom zvijezdom u plavom i plavom u bijelom polju, kao i trokutasti plamenac istog izgleda. Svakako na stotine drugih jedriličarskih, veslačkih i nautičkih klubova imaju svoje plamence, koji se ističu uz nacionalnu pomorskou zastavu. Spomenimo plamence Nautičkog kluba ratne mornarice (Club Nautique de la Marine) koji su plavi trokutasti plamenci s bijelim diskom u kojem su dva ukrštena sidra, a u ugлу je bijelo slovo, inicijal luke u kojoj su registrirani: Brest, Cherbourg, Lorient i Toulon. Kada se u luci, na vezu ili sidrištu ne nalaze ratni brodovi (koji onda preuzimaju senioritet), civilni brod kojim zapovjeda najstariji kapetan po rangu tradicionalno vije trokutasti plamenac okomito podijeljen u plavo i bijelo. ■

Dodata informacija o zastavama postrojbi OSRH, fotografije zastava u uporabi, saznanja o nastanku i korištenju zastave, kao i ispravci i ostalo što bi moglo pomoći u izradi cjelokupne povijesti zastava naših postrojbi, molimo javite na zastavehv@gmail.com. Unaprijed zahvaljujemo.

dr. sc. Željko HEIMER

VEKSILOLOGIJA

ZASTAVA 132. BRIGADE HV-a

132. brigada HV "R" – Našice ustrojena je na području Našica u sastavu Operativne zone Osijek. Mobilizirana je 19. listopada 1991. i do 1995. ima važnu ulogu u obrani slavonskog bojišta. Nakon Domovinskog rata prevedena je u pričuvu, a 2000. preustrojena u dio pričuvne 618. pješačke brigade – Požega.

Zastava 132. brigade svijetloplava je s okomito postavljenim žuto obrubljenim plav-kastosivim znakom u obliku izduženog peterokuta u kojem je smeđe obrubljeni narančasti dlan uzdignutih prstiju u znak pobjede, s palcem koji prerasta u glavu sokola. Iza ispruženih prstiju u luku je trobojna vrpca s narančasto obrubljenim hrvatskim šahiranim grbom i iznad nje narančasti natpis "1991", te u dnu, ispred dlana narančasti stilizirani natpis obrubljen smeđim "132.br." i ispod u dva reda narančastim NAŠICE / ZA DOMOVINU I NAROD SVOJ!.

Gesta rukom poznata kao "znak V" zabilježena je već u srednjem vijeku, a osobito je popularizirana upotrebom saveznika –najpoznatije kod W. Churchilla kao znaka pobjede (V kao Victoria). Nakon II. svjetskog rata, osobito u 60-ima ponovno je često upotrebljavan znak pobjede i mira. U Domovinskom ratu javlja se kao znak pobjede i kao reakcija na gestu s podignuta tri prsta kojom su se koristili pristaše velikosrpske politike. Peterokutni štit detalj je iz krune grba Republike Hrvatske.

Na rukavima pripadnika Brigade koristio se ponešto drugačiji od ovog na zastavi, ali s istim elementima. Izradio ga je Zlat-

Foto: Branko Šenk

Zastava 132. brigade Hrvatske vojske "R"

ko Helebrand, u siječnju 1992., a zastavica maslinasto-zelene boje s tim znakom izrađivana je u Zagrebu 1996. godine te je prema njoj izrađena zastava 2006. godine u povodu proslave 15. godišnjice stvaranja OSRH.

Originalna zastava 132. brigade čuva se u zbirci Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske. Veličine je 95×185 cm s posuvraćenim zastavim rukavom i zlatnim pozamanterijskim resama, oko 5 cm dužine, duž tri preostala ruba zastave. ■

MULTIMEDIJA

Najbrži router na svijetu?

Prema objavi za javnost tajvanske tvrtke ASUS, router RT-AC87 je "prvi na svijetu" s karakteristikama Wave 2 koje donose veću pouzdanost, veliko povećanje brzine i poboljšane ukupne performanse na 802.11ac generaciji WiFi routera. Riječ je o jednoj od onih komponenata koja se tek treba probiti. Zahvaljujući novoj tehnologiji, ovaj uređaj koji usmjerava podatkovne pakete na njihovu putu kroz računalnu mrežu, može usmjeravati signal od 5 GHz do brzine od 1,73 Gbps, što su velike mogućnosti za nekoga tko ima mnogo različitih 802.11ac uređaja pod istim krovom. Za sve one koji vole gledati video na

internet servisima poput Netflix-a, streamati uživo igranje videoigara ili jednostavno imaju previše povezanih uređaja koji se svi spajaju odjednom, ovaj router je idealan. RT-AC87 će biti na raspolaganju po cijeni od 270 dolara, ali nažalost u ovoj će početnoj fazi biti dostupan samo za tržiste Sjeverne Amerike. Za sada, ASUS može uživati u tituli posjednika najbržeg usmjerivača koji je dostupan na tržištu. Barem dok D-Link, Netgear, Belkin i ostale kompanije ne smisle nešto još brže, bolje, jeftinije...

Kompaktne tipkovnica koje u sebi kriju i touchpad iznimno su popularne na mjestima gdje imamo ograničen prostor. Logitech

Logitech tipkovnica - sve u jednom

TK820, tipkovnica koja se reklamira kao sve-u-jedan, za razliku od prijašnjih Logitechovih tipkovnica ovog epiteta, ne dolazi s pripadajućim mišem. Umjesto njega na svome desnom dijelu, gdje bi inače stajao numerički dio, donosi touchpad. Iako je ova zamjena za miša sasvim normalna na prijenosnicima, kod tipkovnica za stolna računala nije baš čest gost, no sasvim se dobro uklapa. Tipkovnica djeluje iznimno kvalitetno i stilski dotjerano. Minimalističke linije, tanak profil i kvaliteta jamče ozbiljnost ovog proizvoda. Povezivanje s računalom je bežično, i, kako smo već kod Logitechovih proizvoda navuknili, besprijekorno i radi sa svim ranijim mini-

jaturnim Unifying prijamnicima. Svakako je dobro što s jednim prijamnikom možemo povezati brojne druge uređaje iz Logitecha. Za što bolju kontrolu i upravljanje tipkovnicom preporuča se instalacija zasebnog programa iz Logitecha – SetPoint. Tipkanje na TK820 najjednostavnije je usporediti s prijenosnicima. Naime, tipke su vrlo kvalitetne, a njihov hod plitak kao kod prijenosnika. Touchpad će poslužiti i za brojne geste koje možemo simulirati prstima, a koje su, pak, slične onima kao na pametnim telefonima i tabletima. Ova je tipkovnica namijenjena svima koji traže vrhunski dizajn, čiste linije i cijene urednost radnog stola.

EISA nagrada za Huawei

Huawei Ascend P7 najbolji je pametni telefon za potrošače za 2014. i 2015. godinu prema odabiru europske udruge EISA (European Imaging and Sound Association). Priznanje European Consumer Smartphone 2014-2015 za Ascend P7 je jedna od najcjenjenijih svjetskih nagrada za tehnološke proizvode. EISA je drugu godinu zaredom prepoznala kvalitetu Huaweijevih pametnih telefona kada je laureat u istoj kategoriji za 2013. i 2014. bio ultratanak Huawei Ascend P6 od samo 6,18 milimetara. Stručni žiri za EISA nagrade

pohvalio je stakleno kućište Ascenda P7, dostupnost uređaja u crnoj i bijeloj boji te cijenu. Istaknuli su i dvije kamere za visokorezolucijske "selfije" s osam milijuna piksela u prednjoj kameri i 13 milijuna piksela u stražnjoj kameri s bljeskalicom i pratećim aplikacijama. Nakon manje od dva mjeseca od predstavljanja u Parizu, Ascend P7 dostupan je u Europi, Aziji, na Pacifiku i u Latinskoj Americi te je prodan u više od dva milijuna primjeraka u više od 70 zemalja (prema podacima od 20. srpnja ove godine).

Pripremio Ivan HORVAT

Podvodni pametni telefon

Sony je predstavio Xperia M2 Aqua, prvi pametni telefon koji donosi Sonyjevu popularnu tehnologiju vodootpornosti u srednju klasu cjenovno pristupačnih modela. Sa Sonyjevim prepoznatljivim OmniBalance dizajnom i 8 MP kamerom, Xperia M2 Aqua i unapređuje tu tehnologiju nudeći najvišu razinu vodootpornosti za pametne telefone. Telefon ima Qualcomm Snapdragon 400 procesor s četverojezgrevim 1,2 GHz CPU-ima i 4G LTE mogućnosti za veliku brzinu, omogućavajući

korisnicima preuzimati velike datoteke i uživati u vizualima dok bilježe uspomene, *streamaju* filmove ili igraju najnovije igre. 2300 mAh baterija ima veći kapacitet u odnosu na bilo koji pametni telefon u klasi. Kada je riječ o fotografiranju, Xperia M2 Aqua kombinira kameru sa Sony tehnologijama poput Exmor RS senzora slike, HDR fotografiranja, SteadyShota za video, Xperia aplikacija kamere i namjenske tipke kamere, da olakša snimanje ispod ili iznad vode. 4,8-inčni HD

zaslon prikazuje bogate i žive boje. Dostupan u crnoj i bijeloj boji, Xperia M2 Aqua počet će se isporučivati od jeseni 2014.

Omate konkurira Motoroli

Iako svijet očekuje lansiranje Motorolina pametnog sata Moto 360, konkurenčne tvrtke ne miruju. No, glavni konkurent ne dolazi iz velike tvrtke već iz mlađe kompanije Omate. Njihov smartwatch Omate X nije okrugao poput Motorolina uratka, ali je itekako dobro dizajniran. Stvari idu toliko daleko da su ovaj uređaj nakon

otkrića brojni novinari nazvali ubojicom gajeta Moto 360. Zašto? Valja krenuti od očekivanog trajanja baterije, za koju se navodi da će sat držati u funkciji tjedan dana, nešto što postojeći pametni ručni satovi (izuzevši se Pebble) mogu samo sanjati. Omate X je poveziv i sa iOS i sa Android uređajima, u oba slučaja može prikazivati obavijesti za dolazne pozive, društvene mreže, poruke, podsjetnike i drugo. Ekran je dijagonale 1,54" i lagano zakrivljen te razlučivosti 240 puta 240 piksela, kućište je aluminijsko, a remen uređaja je potpuno prilagodljiv onim standardnim (22 mm) za ručne satove - što znači i bezbroj mogućnosti prilagodbe. U unutrašnjosti se nalazi MediaTek čip, a jedna od najbitnijih stavki - cijena, značajno je niža od konkurenčije - 129 američkih

dolara (750 kuna). 'Više od smartwatcha Omate X je modni izričaj. Omogućit će vam uživanje i svim pogodnostima *companion smartwatcha*, ali u stilu. Osmišljen je tako da šalje obavijesti s vašeg pametnog telefona na ručni zglobov pomoću Bluetooth 4.0 veze', stoji u opisu proizvoda. "Kada god razmišljamo o pametnom ručnom satu, skloni smo zamisliti skupe gadžete ili s druge strane jeftine dodatke za fitness. Svaki smartwatch trenutačno na tržištu od korisnika traži kompromis, bilo da je riječ o trajanju baterije, funkcionalnosti ili stilu," navode iz ove francuske kompanije, dodavši kako njihov proizvod ne pristaje na takve kompromise. Kompanija je prošle godine otkrila Omate TrueSmart, koji je u biti bio Android telefon upakiran za korištenje na ruci.

www.aircraftcarrieralliance.co.uk

Širom svijeta ljudi zainteresirani za ratnomorničku tehnologiju s nestrijeljenjem očekuju da HMS Queen Elizabeth, prvi od dva nova britanska nosača zrakoplova, konačno zaplovi vlastitim snagama i uđe u operativnu uporabu. No, s obzirom na veličinu i značenje projekta, i šira javnost, napose britanska, vrlo je zainteresirana za mnoštvo detalja koji stoje iza gradnje gigantskih plovila. Izvora na internetu ima mnoštvo, no sigurno najrelevantniji, a vjerojatno i najdetaljniji, krije se iza URL-a www.aircraftcarrieralliance.co.uk. Riječ je o stranici "konzorcija" koji zajedno čine Vlada Ujedinjenog Kraljevstva, te neke od tvrtki koje sudjeluju u realizaciji projekta, npr. BAE Systems i Thales. Ako vas HMS Queen Elizabeth i HMS Prince of Wales zanimaju, posjetite stranicu i uživajte u tekstualnim i multimedijalnim informacijama kojima možete pratiti svaki korak njihova rasta i razvoja. Da sve to ne bi bilo suviše nagomilano, dio "tereta" je raspoređen na YouTube, Flickr i Twitter.

D. VLAHOVIĆ

WEB-INFO

Na crkvi u Gospinu svetištu Trški vrh nalazi se latinski natpis: *Melioris mundi origo – Izvor ili početak boljeg svijeta*. Pod tim je motom 1971. u Mariji Bistrici održan međunarodni mariološko-marijanski kongres. Govor o izvoru i početku boljeg svijeta savršeno pristaje blagdanu rođenja Blažene Djevice Marije, ali i trenutku života Crkve i naroda

ROĐENJE MARIJINO

- početak boljeg svijeta

U prošlom broju Hrvatskog vojnika govorili smo o završetku Marijina životnog puta s nama i njezinu uznesenju dušom i tijelom na nebo (Velika Gospa), a vrlo brzo nakon toga Crkva pred nas stavlja drugi veliki Marijin blagdan - blagdan rođenja Marijina (Mala Gospa).

Sve ono po čemu i zbog čega častimo i štujemo Blaženu Djevicu proizlazi iz činjenice da je ona u promislju Božjem bila predviđena i postala Bogorodica. Nju su u Staram zavjetu pretkazali i navijestili Bogom nadahnuti pisci i proroci. Ona ima svoju povijest daleko prije svoga rođenja. Ona je zapisana već na prvim stranicama Svetog pisma. Nakon pada praroditelja u grijeh Bog im se ukazuje, prekorava ih zbog neposlušnosti i tjera ih iz raja. A zatim Bog sam govoriti - zavodniku: «Neprijateljstvo ja zamećem između tebe i žene, između roda tvojeg i roda njezina: on će ti glavu satirati, a ti ćeš mu vrebati petu» (Post 3,15). Drugi vatikanski sabor izričito uči da je Marija proročki označena u tome obećanju o pobjedi nad zmijom, a koje je dano našim praroditeljima pošto su sagriješili (usp. Lumen gentium, br. 55).

Mariju naviješta prorok Izajia kad govoriti o znaku Emanuela. «Evo, začet će djevica i roditi sina, i

nadjenut će mu ime Emanuel!» (Iz 7,14).

Jednako tako prorok Mihej, govoreci o nevolji i slavi doma Davida, kaže: «Zato će ih Jahve ostaviti dok ne rodi ona koja ima roditi» (Mih 5,2).

Drugi vatikanski sabor uči: «S Marijom, uzvišenom kćeri sionskom, poslije dugog čekanja obećanja, ispunjavaju se vremena i ustavljaju se nova Ekonomija, kad je Sin Božji od nje uzeo ljudsku narav, da otajstvima svoga tijela oslobodi čovjeka od grijeha.»

MARIJA - BOŽJE REMEK-DJEO

Blažena je Djevica početak boljeg svijeta i putokaz sigurne nadje (predslavlje na Veliku Gospu) prije svega zbog proslave svećanim uznesenjem u nebesku slavu. Po tome je ona postala slavnija od svih svetaca i anđela. Ta slava i čast kojom je od Boga počašćena svijetu je očitovana njezinim rođenjem. Marijino bezgrešno začeće vidljivo je samo očima vjere, ali njezino je rođenje postalo očito i običnom ljudskom oku. Marija je Božje remek-djelo, pretkazano unaprijed tolikim slikama, simbolima i usporedbama.

U misnom bogoslužju na ovaj Marijin blagdan Crkva predlaže odlomak iz Matejeva evanđelja koje donosi Isusovo rođenje

od Abrahama do Josipa, muža Marijina od koje se rodi Krist. Za nas, obične kršćane, nabranje imena u tom rođenju izgleda isprazno i gotovo bezvrijedno. Prelazeći preko toga da tim rođenjem Matej želio čvrsto ukorijeniti Isusovo rođenje u našu ljudskost, istaknimo jednu posebnost o kojoj se rijetko govoriti, a za Mateja je, očito, veoma važna. U rođenju su istaknute četiri žene prije Marije i sve su obilježene neobičnim, grešnim znakovima Izabranog naroda baštinenjem od Eve. Tamara je začela dijete sa svojim svekrom, Rahela je bila javna bludnica, Betšeba preljubnica, Ruta strankinja i inovjerka.

Sve navedene starozavjetne žene u Isusovu rođenju očituju Evino prokletstvo. Nasuprot njima stoji Marija. S njome završava Isusovo rođenje, rađa se Isus koji grešno prokletstvo, simbolično grešnicama iz svoga rođenja, pretvara u blagoslov. Time počinje era novog naraštaja, novog čovječanstva kojemu je Marija zora vječnog sunca.

Zbog toga bogoslužje na nju primjenjuje usklik iz knjige Juditine: Ti si slava grada Božjega, ti si radost naroda Božjega, ti si naša čast, Djevice Majko Marijo! Velike su starozavjetne žene, Debora, Judita, Estera, bile također

Marijine slike, slike one koja će nam roditi Spasitelja i osloboditelja od zla. Zato nas Crkva danas poziva: «Radosno svetkujmo Rođenje Blažene Marije Djevice: iz nje se rodilo Sunce pravde, Krist Bog naš!» (ulazna pjesma). To sunce će zasjati siromašnima, neznatnima, potlačenima, onima koji su proganjeni zbog pravednosti. Njezino je rođenje, doista, navijestilo radost cijelom svijetu. Tu radost Crkva danas na Malu Gospu u svom bogoslužju naviješta svijetu. U Pripjevnom psalmu kliče: Radujem se u Gospodinu, radujem! Ja se u tvoju dobrotu uzdam, nek mi se srce raduje spasenju tvome! Pjevat ću Gospodinu koji mi učini dobro, pjevat ću imenu Gospodina Svevišnjega! (Ps 13).

A svoje bogoslužje na današnji blagdan u popričesnoj molitvi Crkva ovako sažima: «Klicala, Gospodine tvoja Crkva, okrijepljena svetim otajstvima i obradovana Rođenjem Blažene Marije Djevice, koja svemu svijetu bijaše nada i zora spasenja!»

Nadahnuti tim pohvalama, molimo je riječima hrvatskog pjesnika Vladimira Nazora:

O kućo zlatna, o Zvijezdo morska,
O kulo bjelokosti.
Ostani burnim nad morem našim
Ti majko od milosti!

Tiskana i audio-video izdanja MORH-a možete kupiti po **pristupačnim cijenama** u trgovini vojnom opremom "Hrvatski vojnik" u Zvonimirovoj ulici 5 u Zagrebu, te kantinama tvrtke

"**Pleter-usluge d.o.o.**": vojarna "Croatia" i hotel "Zvonimir" u Zagrebu; vojarna "Pukovnik Predrag Matanović" u Petrinji; Požega 1 u Požegi; Gašinci u Đakovačkoj Satnici; Bosut u Vinkovcima; Zemunik u Zadru; Knin 1 u Kninu; Lora 2 u Splitu i u hotelu "Rakitje" u Rakitju.

KNJIGE

Pozdrav iz Chaghcharana
10 godina sudjelovanja RH u međunarodnim mirovnim misijama
Suvremeno oklopništvo
Hrvatski vojnik u službi zajednice
Razvoj streljačkog naoružanja

01 / KNJIGE

FOTOMONOGRAFIJE

Mirovna misija Chad
Od branitelja domovine do čuvara svjetskog mira
Vojska pobjednika - s ponosom u budućnost

02 / FOTOMONOGRAFIE

03 / DVD

DVD

Hrvatska kopnena vojska
5 minuta za sjećanje - komplet pet filmova
20 godina Tigrova
Krvari Uskrs - Plitvice 1991. - 5 minuta za sjećanje
VRO Bljesak - 5 minuta za sjećanje
Akrobatska grupa Krila Oluje
Čuvari svjetskog mira
VRO Oluja - 5 minuta za sjećanje
Zanimanje vojni pas
Mirovna misija Chad
15 godina operacije Maslenica
Kadetski bal
Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape

04 / CD

CD

Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape
Hrvatske koračnice
Domovini s ljubavlju

